

24 25

H-1-47

A-27-3

LOGICA

ARISTOTELIS EX TERTIA
RECOGNITIONE.

LIBRI LOGICORVM AD ARCHETYPUM
pos recogniti, cum nouis ad literam cōmentarijs, ad scēlices pri-
mum Parisiorum, & communiter aliorum studiorum successus,
in lucem prodeant, ferantq; literis opem.

Nūc ergo O iuuenes ex Aristotelico opere ceu ex proprio
fonte purissimas haurite delibateq; aquas: peregrinas autem
tanq̃ viles lacunas insalubresq; Trinacrię lacus deuitate.

Omne enim malum studijs inseminatum fere est, q̃ autho-
rum literis dimissis, ipsiq; authoribus, ad vana glossēmata sese
totos cōtulere: et eos qui non essent authores (ac si apes fucos
sequerentur) pro ducibus & delegerunt & secuti sunt.

Sed nunc melius studiorum consulite rebus.

Si autem dialecticam artem cum modestia suscipitis, conse-
quens est vt bonę disciplinę redeant omnes.

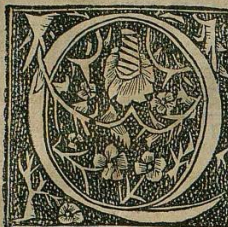
Bonas autem disciplinas morum probitas & vitę decor cō-
mitatur omnis, omnisq; virtus, quod sūmopere studijs & opta-
mus, & imprecamur.

PARISIIS

In ædibus Ioannis Parui via Iacobę.

Laocoon
 Epeus
 Parmenides
 Aristoteles
 Sroic
 Chrysippus
 Carneades

Veri saepe solebas bonarū literarum studiosissime cultor, tot
 tantasq; per omnia passim studia disciplinarū labes irrepsisse
 nō humanarum modo, verum (quo magis dolendum est) etiā
 & diuinarum. Huius autē tanti mali causam, dialectices insci-
 tiam, sophisticāq; accusabas. & rectius sane (vt tū quoq; mihi
 visum est) quam olim Laocoon ex Epei suffraginata milite ma-
 china, Troianorū vaticinatus est excidiū. Addebas insuper re
 ex veterū lectione didicisse, dialecticē illam veri fidā allecu-
 tricem, falsiq; & erroris expultricē vigilantissimā, ex aegy-
 ptiorum adytis olim euocatam, & ad Parmenidem & Aristo-
 telelē vsq; peruenisse, tandē vero in Stoicis & Chrysippo & eius
 audtore Cyrenēo Carneade in noxia quēdā & futilia sophis-
 mata degenerasse, demum vero sub nostris tēporibus non in sophismata, sed in sophismatum
 faciem, vilissimāq; propemodū algam. Quapropter hortabaris pariter vt ad Aristotelis insti-
 tutionē logicā (quē vnuerlas recte differendi continet leges) enucleatis promendā: studiū cō-
 uerterem. Nāq; illa late se fundentis arcendi mali via, primum tibi auspiciāda visa est. Quam
 rem memetipsum metiens, tanquā grauē sarcinā & longe meis viribus impare repulsi, pariter
 erubescens q; mihi tantū tribueres. Tandē vero tuo desyderio victus voluntati tuę cessi, cum
 id pro modestia tua efflagitare pergeres, non quod pro dignitate rem tantā deceret, sed quan-
 tum nostrā vires sufficeret. Igitur tua causa logicorum libros aggressus, vt illos recognosce-
 rem pro tenuitate nostra primum tentauī. Paraphrases institui, & quē cōmētarios magna pro
 parte suppleret annotatiūculas adieci, recognitos autē & vt cūq; adiutos, nomini tuo nuncu-
 patos vilitati publicae iam inferuituros emisi. Dialecticis tamen & vnaquaq; alia seu arte si-
 ue disciplina recte is vtetur: qui summopere sese intra disciplinē limites arcet, continetq;
 quos q; egrediuntur nō aliter intelligentia deerrant quam nauia qui viā exstuantis maris
 ignarus, nauem alludit ad scopulos. Non igitur curāda erunt (quē ab aliquibus adducuntur)
 aduentitia quēdā & peregrina, circa quē toros annos tam importunis quam vanis alterca-
 tionibus nequicquam conterunt. Fuit enim iam pridem publicum id studiū vitiū: vt cū
 de logicis differeretur, nullus logicorum haberetur vltus, sed forensium quorūdam & extra-
 neorum, quē contēti potius quā refelli semper digna iudicasti. Verum haec nō bonā venia
 censendi sunt: cū logicos libros id temporis adeo vitiatos, mendisq; scatentes fuisse constet, vt
 a nemine legi satis synece potuerint, iuuenibus per tot annos illis. quibus non authorū sen-
 sa: sed nouitia quēdā & frigidiuscula tanquā mala gramina propinabantur, non tam certe
 (vt conijcio) docentium, quam vitiatorū codicum iniuria. Et quā tūc venia dignandi: tā nūc
 quoq; & in futurū culpādi putandi sunt, qui reparatis instauratisq; vt cūq; instrumentis, ad fir-
 tilia hęc & inania prolābentur. Assuefaciant ergo discipulos modestiam seruare, intelligentia
 sana fore contentos, disciplinē vocabula discere, illis vti, illa non excedere, non innouare, nō
 ad insulam, crassamq; barbariē prolabi, ex aptis differere, nō ad quoduis dictū fastidiosa pro-
 teruitate potius ineptire quā aliquid dicere videri. Qui vero sophismata, sorites, antistrophe
 ta quē & reciproca & id genus calamitatū obseruantius adducto supercilio tractant, & quos
 facere ex prophete vsu ridebat quidā Parisiorū theologus, declinantes autem (inquiens) in
 obligationes: adducet dominus cū operatibus iniquitatē: sic rideant vt temulentī qui cum
 maxime desipiunt fumis summū vtiētis cerebrum occupantibus, maxime se sapere putant,
 voluntq; perscili videri, sed de his satis. Propter intelligentiarum lapsus: interdum maiuscu-
 las adieci notas. Literam per sola capita distinxī, & per numeros conciliaui, vt confusio deu-
 retur: omnis, vt certum quippiam habeat quod interrogetur aut respondeatur & qui interro-
 gant, & qui ad interrogata respondent: quod maxime vsum habet cum de profectu, studioq;
 auditorum, periculū sumitur. Stilum ita tēpauī, vt nullus de intelligentia (si non me mea fal-
 sit opinio) aut queri, aut diffidere debeat: nisi forte qui in barbarorum castra defectus, adhuc
 misera sub captiuitate languet infirmus. Ergo si noster proderit labor: id summopere vtique
 cupiuius, sin minus, prodesse tamen volumus. Vale praesidium meum.

LOGICORVM LIBRI RECOGNITI BOETIO SEVE-
 rino interprete, & Paraphrases in eosdem cum adiectis annotationi-
 bus: ordinatore Iacobo Fabro Stapulensi.

¶ Praefatio Porphyrii ad Chrysaorium.

Vmsit necessarium Chrysaorii & ad eā quā est apud Aristo-
 telem praedicamentorum doctrinam nosse quid sit genus, &
 quid differentia, quid species, quid proprium, & quid acci-
 dens: & ad diffinitionum assignationem, & omnino ad ea
 quae in diuisione vel demonstratione sunt: vtili istarum re-
 rum speculatione. compendiosam tibi traditionem faciens:
 tentabo breuiter, velut introductionis modo, ea quae ab antia
 quis dicta sunt aggredi, altioribus quidem quaestionibus abstinentes, simpliciores
 vero mediocriter coniectans. ¶ Mox de generibus & speciebus, illud quidem si-
 ue subsistant: siue in solis nudis intellectibus posita sint. Siue subsistentia: corpo-
 ralia sint, an incorporalia. Et vtum separata a sensibilibus: an in sensibilibus posi-
 ta, & circa ea consistentia, dicere recusabo. altissimum enim est huiusmodi nego-
 cium: & alterius maioris egens inquisitionis. ¶ Illud vero quēadmodum de his,
 ac de propositis magis probabiliter antiqui tractauerunt, & horum maxime
 Peripatetici: tibi nunc tentabo monstrare.

¶ Praefationis Porphyrii nota.

¶ Praefatio tantum est: quantum epistola alicui libro praefixa. Et omnis introductio facilis,
 preparatiua, non curiosam, non nimis exactam requirit intelligentiam: & in ea rudi prepa-
 ratione, crassaq; (vt aiunt) instituti minerua, debemus abire contenti: alioqui auditoris impor-
 tunitas preceptoris: aut preceptoris indillectio fastidiet auditorem. Et continet hęc praefatio
 numerum praedicantium vocum, quē praedicabilia solent dicere, & sunt quinq;: genus, diffe-
 rentia, species, proprium, & accidens. Insuper continet huius introductionis, ac disciplinē vti-
 litates quatuor. quēstiones difficiles (quae metaphysicae sunt & iccirco ab hac institutione rei-
 ciendae): res neq; ab re reiiciendae, tum q; difficilesiores q; introductionis ferat pondus, cuius of-
 ficiū est sola facilia discutere: tum q; alterius sint disciplinē. Continet insuper quas quaestio-
 nes tractaturus sit: nam quae logice coniectari, deprehendiq; possint, non omnes tamen. Nam
 non infimas & indignas & prope modum sophisticas: neq; item summas, arduas, & exactas ad
 amissim, sed mediocres & quae inter vtrāq; continentur. In primis sophistes contendit & al-
 tercat, sed firmas autem analyticis contemplatur. medias autem hęc introductio, & reli-
 quae eiusmodi Deniq; adiungit quos imitari velit philosophos. Nam tamen Platonici sic
 hic summopere imitari vult Peripateticos. ¶ Sed nunc ad particulares notas. ¶ Necessarium
 conuicibile, conueniens. ¶ Chrysaorius auditor Porphyrii Photici, ab aurato ense ita di-
 ctus: cui praesentem librum nuncupauit. ¶ Vtilis est hęc disciplina ad quatuor: praedicamento-
 rum disciplinam assequendam, ad diffinitiones, diuisiones, & demonstrationes. Ad disciplinā
 quidem praedicamentorum assequendam quia in vnoquoq; praedicamento sunt genera, sunt
 species, sunt indiuidua & praeter hęc in substantia: differentia: maxima: propria: & in alijs pra-
 dicamentis sunt differentiae tum propriae tum communes: & propria & accidentia. Ad diffini-
 tiones quia diffinitio si essentialis est: constat ex genere & differentia, vna quidem aut pluri-
 bus. sin accidentaria est (quae & descriptio nuncupatur) ex genere & pprio aut aliquibus quae-
 eorum fungunt officio, eorumq; loco ponunt. Ad diuisiones vtilis est. Nā in disciplinis quae-
 dam sunt diuisiones generis in species, quēdam generis in differentias, quēdam in ppria quae-
 dam subiecti in accidentia, quēdam rursus accidentis in subiecta. Vtilis deniq; est ad demon-
 strationes. Nam diffinitiones & diuisiones in disciplinis ad principia demonstrationum vt plu-
 rimū attinent: & oppido q; crebro ppria de suis demonstrant subiectis, quae oia in suis locis per-
 facile cognoscant quae tamē illic bene, prompteq; cognosci nō possent: nisi prius cognoscerem⁹
 quid gen⁹, quid species, quid differentia, quid ppriū, & quid accidens. qd in hoc opere vel aper-
 tissime monstrat. ¶ Subsistant, subsistentia sint, in rerū existat natura. ¶ Solis, solū. ¶ Intellectus
 nudi & puri idem. Puri em eius qd est nudi interpretatio est quae in greco non habetur. & sunt
 intellectus supramundani, abstracti: & a materia se iuges, qui per se limpide omnia cognoscunt
 sine aduentitia, accidentariaq; quae foris adueniat, adfectione. ¶ Corporalia, substantiae corpo-
 res. ¶ Incorporalia, substantiae incorporeae. ¶ Sensibilia singularia: quae sensui sese obijciunt, vt
 sunt coeli, elementa, animalia, vegetabilia, fossilia & mixta imperfecta. ¶ Alia maiore in daga-
 tione ac inquisitione, scilicet metaphysica. Et hēc quēstiones de generibus & speciebus. ¶ Platonici
 cis, quae ad materiam idearum pertinent: morte sunt, quae & metaphysica & non logica praefatio

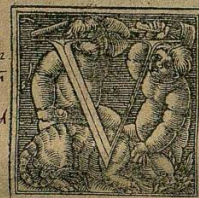

si essent genera. Vnde fit vt nō ad intentionem Porphyrii loquantur: qui eas de generibus lo-
gicis discutere annuntiant. sed discutiendi locus (vt scite Porphyrius admonet) alio ex loco
metaphysica scilicet, est expectandus. ¶ Vbi interpretis habet magis probabiliter, græcus habet
ἀποφύλαξις, quod (vt & Argyropilo visum est) magis secundum eam quam logicam, differen-
tiarum scientiam dicimus, etiam interpretari possumus: alias autem rationabilis significat. ¶ Peri-
patetici sunt qui doctrinam sectantur Aristotelis. Quatuor græcorum philosophorum secte
sunt: Aristotelis, Peripatetici, Platonis, Academici, Zenonis, Stoici, Epicuri, Epicurei. Certe,
dubie, moraliter, voluntarie, ¶ Hęc disciplina pariter & prædicamentorum: plurimum intelle-
ctus, & parum scientiæ præbet. hinc potius ad intellectum quam ad scientiam attingere censenda
est. Quid intellectus & quid scientia ex libro posteriorum expectandum est.

PRÆFATIONIS PORPHYRII PARAPHRASIS.

Eum necessarium sit O Chrysaori cum ad Aristotelis prædicamentorum doctrinam, cum ad assignandas diffinitiones, & prorsus ad ea quæ in diuisione demon-
stratione locum habent agnoscenda, cognoscere quid genus, & quid differen-
tia, quidque species, & quid proprium, & quid accidens, harum quidem rerum illis
agnoscendis vtili, accommodataque contemplatione ego sane succincta editione,
tibi cudeus, enitar paucis veluti introductionis modo, ea quæ nostri sensere maiores aggregi,
qua quidem in re faciunda, a profundioribus altiorisque intelligentie questionibus temperabo:
humilioribus vero & capui tuo peruias moderate, mediocriterque cōiectabo. ¶ Subinde & de ge-
neribus & de speciebus id missum faciam differere: vt rum subsistentia, an in solis nudis cogita-
tionibus collocent. vt rursi subsistentia corporea sint, an corporeæ molis immunia. Et vt rursi sepa-
rabilia sint, an in sensibilibus, circave ea subsistentia. Nec ab re quidem hæc missa facienda. nā
arduissima huiusmodi rei discussio est, & alia maiore q̄ presens institutio feracius in questione egēs.
¶ Nunc vero illud quædam modum de his ac p̄positis magis logice discusserunt antiqui, & ho-
rum præsertim peripatetici: tibi manifestare, dilucidumque facere operam dabo.

LIBER QVINQVE VOCVM ID EST PRÆDICABI-
lium Porphyrii. ¶ De genere. Cap. I.

Idetur autem neq; genus, neque species simpliciter dici.
¶ Genus enim dicitur & aliquorum quodammodo se-
habentium ad vnum aliquid, & ad seinuicem collectio.
Secundum quam significationem Rhomanorum dicitur
genus ab vnus scilicet habitudine (dico autem Rhomuli)
& multitudinis habetium aliquo modo adinuicem
eam (quæ ab illo est) cognationem, secundum diuisionem
ab alijs generibus dictum. ¶ Dicitur autem & aliter rursus
genus quod est vnus cuiusque generationis principium: vel ab eo qui genuit,
vel ab eo loco in quo quis genitus est. Sic enim Orestem quidem dicimus a Tā-
talo habere genus: Hylum autem ab Hercule, & rursus: Pindarum quidem The-
banū esse genere: Platonem vero Atheniensem. Etenim patria principium est
vnus cuiusque generationis: quædam modum & pater. ¶ Hæc autem videtur prom-
ptissima esse significatio. Rhomani enim sunt qui ex genere descendunt Rhomuli:
& Cecropidæ quia Cecrope, & horum proximi. Et prius quidem appella-
tum est genus vnus cuiusque generationis principium. dehinc etiam & multitudo
eorum qui sunt ab vno principio, vta Rhomulo, quam diuidentes & ab alijs sepa-
rantes: dicebamus omnem illam collectionem esse Rhomanorum genus.
¶ Aliter autem rursus genus dicitur cui supponitur species. ¶ Ad horum
fortasse similitudinem dictum. etenim principium quoddam est huiusmodi
genus, earum quæ sub ipso sunt specierum. Videtur etiam multitudinem
continere omnem specierum quæ sub eo sunt. ¶ Tripliciter igitur genus cum
dicitur: de tertio apud philosophos sermo est. quod etiam describentes assigna-
uerunt. Genus esse dicentes: quod de pluribus & differentibus specie in eo quod
quid est prædicatur vt animal. ¶ Eorum enim quæ prædicantur, alia quidem de
vno dicuntur solo, sicut indiuidua, vt Socrates: & hic, & hoc: alia vero de plu-
ribus quemadmodum genera, & species, & differentia, & propria, & accidentia cō-
muniter sed non proprie alicui, est autem genus quidem: vt animal: species vero

vt homo: differentia autē, vt rationale, proprium: vt risibile, accedens: vt album, nigrum, sedere. ¶ Ab ijs vero quæ de vno solo prædicantur differunt gene-
ra: eo quod hæc de pluribus prædicantur. Ab ijs autem quæ de pluribus, a spe-
ciebus quidem: qm̄ species etsi de pluribus prædicatur: non tamen de differenti-
bus specie, sed numero. homo enim cum sit species, de Socrate & Platone præ-
dicatur, qui non specie differunt: sed numero. animal vero cum sit genus, de ho-
mine & boue & equo prædicatur, qui differunt a se inuicē specie, nō numero so-
lo. a proprio vero differt genus, qm̄ proprium quidem de vna sola specie cuius
est proprium prædicatur, & de ijs (quæ sub ipsa specie sunt) indiuiduis. quemad-
modum risibile de homine solo, & de particularibus hominibus. genus autē non
de vna specie prædicatur: sed de pluribus & differentibus. a differentia vero: & ab
ijs quæ cōmuniter sunt accidentia differt genus, qm̄ etsi de pluribus & differen-
tibus specie prædicantur differentiæ, & communiter accidentia: non tamen in
eo quod quid est prædicantur, sed in eo quod quale quid est: interrogatibus enim
aliquibus, quid est illud de quo prædicantur hæc: genus respondebimus: differen-
tias autem & accidentia non respondebimus. non enim in eo quod quid est præ-
dicantur de subiecto: sed magis in eo quod quale quid est. interroganti enī quale
quid est homo: dicimus quoniam rationale, & in eo quod quale quid est coruus:
dicimus quoniam niger. est autem rationale quidem differentia: nigrum vero ac-
cidens. quādo autem quid est homo interrogantur: animal respondemus. est au-
tem hominis genus: animal. Quare de pluribus prædicari diuidit genus ab ijs q̄
de vno solo eorum quæ sunt indiuidua prædicantur. de differentibus vero spe-
cie: separat ab ijs quæ sicut species prædicantur, vel sicut propria. in eo autem q̄
quid est prædicari: diuidit genus a differentiis & communiter accidentibus, quæ
non in eo quod quid est, sed in eo quod quale quid est, vel quomodo se habet vnū
quodque: prædicantur de ijs de quibus prædicantur. ¶ Nihil igitur superfluum,
neq; minus continet: generis dicta descriptio notionis.

¶ Primi cap. introductionis prædicabilium Porphyrii notæ.

¶ Conclusio est ex alia, aut alijs approbata enunciatio. ¶ Simpliciter, vno modo, vna signifi-
catione, vni voce. ¶ Acceptio, significatio. ¶ Pro collectione Heraclydarum quorum Hercu-
les fuit principium, interpretis, Rhomanorum posuit, q̄ hæc latinis sit dinotior. Argyropilus
vero posuit Pelopidarum quorū Pelops primus progenitor & principium. Ad aliquid vnū
vt ad primum originis & prosapiæ patrem, aut locum in quo ortum ducunt. Hinc Rhomani
bisariam dicuntur. Primo qui ex Rhomulo per generationum successionem & sanguinis aspi-
ritatem descendunt, qui & proprie Rhomulidæ, & de his litera intelligitur, cuiusmodi for-
te hac tempestate nulli reperiantur. Secundo modo ab originis loco, vt qui Rhomæ nascuntur,
& huiusmodi hac tempestate quam plurimi sūt, qui nō ex illo nobili Rhomulo senatorumque,
& consulum descendunt sanguine. Secundos vidi, primos vero: equi amantior vidit ætas,
¶ Rhomulus Martis & Ilie filius a gentilibus creditus est, primus Rhomanorum rex & vrbs
conditor. Vrbs, Rhoma. Hercules Iouis & Alcmenæ filius monstrorumque ac portentorū,
orbisque domitor. ¶ Hylus Herculis & Deianiræ filius. ¶ Tantalus Iouis & Plotes nymphæ secun-
dum gentiliū tabulas asseritur filius, qui deos tentans, Pelopem proprium filium membra-
tim incisum & coctū mēsis apposuit epulandum, & idem fuit ataus Orestis. ¶ Orestes Aga-
menonis & Clytēstræ filius, matrem letho sustulit, illa prius patrem qui & ex ea matre infa-
niuit. Et de his scribuntur tragœdiæ. ¶ Pindarus, insignis græcus poeta lyricus. Plato insignis
philosophus Atheniensis, Socratis auditor, & præceptor Aristotelis. Cecrops Athenarū cō-
ditor & qui primus in eis regnavit. Cecropidæ, Athenienses. Thebæ & Athenæ græci vrbes
preglarissime. Ad Rhomulum quodammodo vt ad primum patrem & progenitorem, etiam
loci conditorem & suum primum regem. Genere primo & secundo modo frequenter vr-
tutū oratores & poetæ. De genere primo modo Virgilius. Italiam quæque patriam & genus ab
Ioue summo. De genere secundo. Ouidius. Et genus & proauos & quæ non fecimus ipsi, Vix
ea nostra voco. Genus logicum, genus tertio modo, & logici & philosophi frequenter illa si-
gnificatione vtiuntur, alijs autem aut raro aut nunquam. Cui supponitur species vt scilicet ge-
nus est perinde ac dominus, est cui subiectus seruus est, sed quatenus dominus est. Differentia
specie, sunt diuersæ species, diuersæ species, sunt species quæ nō sunt eadem vt homo & homo,
aut multiusque vt gladius & ensis, quæ eodē cōceptu sua significat significata. Genus primo
modo continet in se collectionem multorum vt totum integrale, & collectum suas partes,

Declaratio dif-
finitionis

Correlatiūm

Exemplar græci.
Boetius inter-
pres. Argyro-
pilus.

Circa hanc matē
conclusio.
nam de genere legas in
libro topicorū. cap. p̄to. 2
3. 4. 5. 6. Imo lege hanc librum
¶ ubi ponitur regula ad
quæ requiruntur ad hoc quod
aliquid sit genus.

Cōparatio.
1

Cōparatio.
2

Descri-
ptio.

Diuisio.

Similitudo gene-
ris tertio cum pri-
mo & secundo.
partes diffinitionis.

Genus vero tertio continet sub se multitudinem specierum: ut totum vniuersale sub se suas continet species: quæ & dicuntur eius subiecti pars. Continet enim tum prædicando, tum significando. Genus secundo, contentorum principium est effectuum, & causa efficiens. Genus vero tertio, suarum specierum principium est diffinitiuum. Id alicuius principium diffinitiuum est, quod diffinitionis illius pars est. diffinitionis partes sunt due, scilicet genus quod eius vocatur materia, & differentia quæ eius nominatur forma. Materia diffinitionis, principium materiale, quod primo intellectum est tanquam subterniculi, determinabileque, atque contrahibile. Forma diffinitionis, eius principium formale, determinatioque, & (ut ita dicam) contractio. Diffinitio, diffinitio essentialis, & differentia maxime propria. Et ex subiecta figura tres generis modi coniectari in omnibus alijs facile poterunt.

I			II			III		
Genus primo			Genus secundo & primi progenitores			Genus tertio		
A PATRE			Hercules			quod & logicum		
Heraclidæ			Acacus			Substantia		
Acacide			Priamus			Corpus		
Priamidæ			Tentalus			Corpus animatum		
Tantalidæ			Pelops			Animal		
Pelopidæ			Cecrops			Quantitas		
Cecropidæ			Hilmael			Continuum		
Hilmaelidæ			Israel qui & iacob			Discretum		
Israelidæ			Amon			Numerus		
Amonidæ			Moab			Qualitas		
Moabitæ & similes.			LOCA			Habitatus		
A LOCO			Athenæ			Scientia		
Athenienses			Thebæ			Virtus		
Thebani			Spartha			Ad aliquid		
Sparthani			Pannonia			Inæquale		
Pannonij			Thracia			Aequale		
Latini			Gallia			Multiplex		
Thulesi			Britannica in- sula.			Superparticulare		
Galli			PROGENITORES Loca			Superpartiens		
Britanni & similes.			Tros			Agere		
APATRE ET LOCO			Troia			Generare		
Troes			phryx			Corrumpere		
Phryges			phocis			Augere		
Phocenses			Iudas			Minuere		
Iudei			Rhodus			Alterare		
Rhodani & similes			Rhoma			Ferre & similia.		
						pati		
						Generari		

Et ex ijs quæ in superiori descriptione continentur omnia alia genera, seu primo modo dicta a progenitore, seu a loco seu ab utroque sint, siue secundo progenitores sint, siue sint loca, deprehenduntur. Genera autem tertio per omnia reperiuntur crebescere prædicamenta: quæ ex ipsi gratia solum de aliquibus sit adductum. Et genera primo modo a principio similem sortuntur ut plurimum nuncupationem. ut Rhomulidæ a Rhomulo, Priamidæ a Priamo, Tufæ a Tufcia, Campani a Campania, & Vmbriab Vmbria. Aliquando tamen nominationem non retinent vltatam: ut Itali ab Ioue: Et conditiones ceteræ facile cognoscuntur ex litera. Sed hæc planiora sunt, quæ quæ vltiorem declarationem requirant. Nunc autem ad alia transcendendum. ¶ Diuisio, est vocabuli communioris in minus communia distributio, atque diffinitio. Et hæc diuisio logica dici solet. ¶ Accidentia communia quæ de pluribus prædicantur. ut album, nigrum. Accidentia propria quæ de vno solo. ut hoc album, hoc nigrum. Et eadem accidentia communiter, & accidentia propria alicui dicitur inesse. ¶ Species, species specialissima: quæ & vltima, & infima dicimus. ¶ Proprium, speciei specialissime, & est quod cum specie specialissima recurrit ac cõuerit. ¶ Aut quomodo sese habens prædicatur vnumquodque: si quidem accidens sic se habet ut quantitate importans in quantum prædicatur. ut quæ pes est: quatuor palmorum. quantum planus: quatuor digitorum. Si se habet ut qualitate importans: prædicatur in quale. ut qualis nix: alba. qualis Aethiops: niger. & si alterius prædicamenti: si sane prædicabitur quemadmodum & sese habuerit. ut quid ad alterum atinens: quid agens: quid patiens: quando vbi: quonam modo positus, quo ve habitu. ¶ Correlarium: est enitatio quæ ex præcedentibus dictis sequi potest, cui adhiberi solet aliqua correlarij nota. Notæ correlarij sunt hæc igitur, iccirco, ideo, quare, quo fit, vnde fit, vnde manifestum est, & similes. Ex correlario cognosci potest assignatam generis descriptionem bonam esse atque sufficientem. Nam eam bonam, sufficientemque dicimus: quæ nihil superfluum, nihilque imminutum continet: sed ei quod describitur æqua, neque plus minusve cõtinet. Et quod nihil superfluum cõtineret: ostendit Porphyrius declarando ad quid quæque particula adiecta esset, & similiter quod nihil minus & imminutum: ostendendo per adiectas particulas genus a quolibet alio, quod genus non est, fecerit atque secludi.

PARAPHRASIS IN PORPHYRIUM PHOENICEM.
ET PRIMO CAP. PRIMUM.

¶ I B R I Porphyrij cap. primum. conclusio vna. acceptiones generis tres. comparationes due. generis logici descriptio. diuisio vna. diffinitionis declaratio. correlarium vnum. ¶ Conclusio. Videtur neque genus neque species simpliciter, vnoque modo dici. De specie posterius. nunc vero de genere id ostenditur. Nam genus tribus modis dicitur. Primo namque modo genus collectio & aggregatio aliorum est: ad aliquid vnum & inter se affinitatis habitudinem respectumque habentium, quæ quidem inter se coniunctio & affinitas ab illo vno principio pendet. secundum quam significationem collectio Rhomanorum genus dicitur: ab vnus, scilicet Rhomuli habitudine, & multitudinis habentium quodam modo cognationis affinitatem, quæ a Rhomulo principium, ortumque sumpsit ita nuncupatum, & ab alijs generibus diuisum atque seicctum. ¶ Genus secundo est vniuersumque generationis principium, siue principium id pater sit qui genuit, siue locus in quo quispiam generatus est. Sic enim Tantalus genus fuit Orestis. Nam attaus & Hercules genus Hyli. Fuit enim pater. Et Pindarus dicimus. Thebanum genere fuisse: Platonem vero Atheniensem. Nam Thebæ & Athenæ eorum patria. est enim patria vniuersumque generationis principium perinde atque pater. ¶ Prima comparatio. Et hæc secunda generis significatio: promptior prima esse videtur. Primo. Nam primum significatum: generis nomen a genere hac secunda significatione dictum, sumere videtur, sunt enim Rhomani qui ex genere descendunt Rhomuli, & Cecropidæ qui ex genere Cecropis, & horum proximi. Secundo. quia prius appellatum est genus vniuersumque generationis principium: deinde ea multitudo quæ ab illo principio fluxit (ut Rhomani a Rhomulo) genus nuncupata est. quam quidem collectionem totam seu gigantes & ab alijs fecerunt: Rhomanorum genus dicimus. Non immerito igitur secundo loco adducta generis significatio: promptior prima & principalior esse videtur. ¶ Genus tertio id prædicabile dicitur: cui supponitur species, manifestum est igitur genus non simpliciter, vnoque modo dici. ¶ Secunda comparatio. Et fortasse generis hoc tertio modo: ad aliorum duorum similitudinem genus dictum est. Nam principium quoddam est hoc pacto dictum genus: eorum quæ sub ipso sunt. quare secunda significationis generis, gerit similitudinem, & videtur multitudinem omnem eorum quæ sub ipso sunt complecti, & continere. quare similitudinem etiam habet, cum genere primo modo assignato. Non ab re igitur videatur: ad aliorum similitudinem dictum. ¶ Descriptio. At cum genus tripliciter dicatur: de tertio apud philosophos sermo est. quod & describentes dilucidum fecerunt: id genus esse dicentes, quod de pluribus & differentibus specie in eo quod quid est prædicatur. ut animal. ¶ Diuisio. Eorum enim quæ prædicantur quadam de vno solo dicuntur: quemadmodum in diuisia, ut Socrates, & hic, & hoc, quædam vero de pluribus: quemadmodum genera species, differentie, propria, & accidentia communiter, non autem quæ proprie alicui insunt. Est autem genus: ut animal, species: ut homo, differentia: ut rationale, proprium: ut risibile, & accidens commune: ut album, a iij

nigrum, sedere. ¶ Declaratio diffinitionis. Per particulam, quod prædicatur de pluribus, differunt genera ab indiuiduis, quæ de vno solo prædicantur: eo quod genera de pluribus prædicantur. Ab his autem quæ de pluribus prædicantur, differunt genera a speciebus quidem, per particulam de pluribus differentibus specie. Nam tamen si species de pluribus prædicantur: non tamen differentibus specie: sed numero. Homo enim (qui quidem species est) de Socrate & Platone prædicatur qui non specie sed numero abinuicem differunt: ac animal (quod est genus) de homine, boue, & equo prædicatur: qui specie non numero solo abinuicem differunt. Et per eandem particulam differt genus a proprio, quia proprium de vna quidem sola specie cuius est proprium prædicatur, & de indiuiduis quæ sub illa collocantur. vt risibile quod proprium est de solo homine & de indiuiduis hominis prædicatur: genus autem non modo de vna specie sed de pluribus, differentibusque. Et a differentia, communibusque accidentibus differt genus, per particulam in eo quod quid quoniam est de pluribus differentibus specie prædicatur differentis & accidentia communiter: non tamen in eo quod quid est prædicatur: sed in eo potius quod quippiam quale est. Nam interrogantibus nonnullis quid est id de quo prædicatur differentis, communiterque accidentia, genus respondebimus: differentias autem & accidentia communia, minime respondebimus. non enim in eo quod quid est prædicatur de subiecto: sed potius in eo quod quippiam quale est. Nam interroganti quale quippiam homo est, respondemus rationale. Et de coruo: dicimus quod niger est, respondentes ad ipsum in quo coruus quippiam quale est. ac qui rationale differentia est, & nigrum accidens. verum quando quid est homo interrogamur: animal respondemus, & animal genus hominis est quare hoc ipsum de pluribus scilicet genus prædicari, dirimit ipsum ab indiuiduis quorum quodque de vno solo prædicatur. Id autem differentibus specie, dirimit ab his quæ vt species & propria prædicantur. Id scilicet in eo quod quid est prædicari, genus a differentibus & communibus accidentibus separare ac disiungere: quæ non in eo quod quid est, sed in eo quod quale quid est aut quomodo sese habens prædicatur vnumquodque, de quo bus prædicatur. ¶ Correlarium. Nihil igitur superfluum neque imminutum, minusque quam par est: notione generis adducta complectitur descriptio. Et hæc de genere.

De specie.

Cap. II.

Nota hic
non esse di-
cendum pri-
mi sed pri-
mum.
Obiectio.

Species autem dicitur quidem & de vniuscuiusque forma, secundum quam dictum est: primum quidem species digna est imperio. ¶ Dicitur autem species & ea quæ est sub assignato genere. secundum quam solemus dicere hominem quidem speciem animalis, cum sit genus animal: album autem coloris speciem, triangulum vero figuræ speciem. ¶ Quod si etiam genus assignantes speciei meminimus dicentes, quod de pluribus differentibus specie in eo quod quid est prædicatur, & speciem dicimus id quod sub assignato genere est. Nosse oportet quoniam & genus alicuius est genus, & species alicuius est species vtriusque vtriusque: ideo necesse est in vtriusque rationibus vtriusque vti. ¶ Assignatur ergo & sic speciem. Species est: quæ ponitur sub genere. ¶ Et de qua genus in eo quod quid est prædicatur. ¶ Amplius autem sic quoque. Species est quod de pluribus & differentibus numero in eo quod quid est prædicatur: sed hæc quidem assignatio specialissima est, & quæ solū species est, non autem etiam & genus: alia vero erunt etiam non specialissimarum, ¶ Planū autem erit quod dicitur hoc modo. In vnoquoque prædicamento sunt quædam generalissima: & rursus alia specialissima. & inter generalissima & specialissima sunt alia: quæ genera & species dicuntur eadem. Est autem generalissimū quidem supra quod nullum aliud sit superueniens genus. Specialissimum autem est post quod non est alia inferior species. Inter generalissimum autem & specialissimum alia: quæ genera & species sunt eadem, ad aliud quidem & ad aliud sumpta. Si autem in vno quidem prædicamento manifestum quod dicitur. Substantia est quoddam & ipsa genus sub hac autem est corpus. sub corpore autem animalū corpus. sub quo animal. sub animali vero, rationale animal. sub quo homo, sub homine vero Socrates & Plato, & qui sunt particulares homines. sed horum substantia quidem generalissimū est & quod genū solū. homo vero specialissimum, & quod solū species. corpus autem species quod est substantia: genū vero animati corporis, & animalū corpus, species quod est corporis: genū vero animalis. animal autem

Descrip-
tio.

3

7

8

9

10

species quid est corporis animati: genus vero rationalis animalis. sed rationale animal species quid est animalis: genus vero hominis. homo vero species quid est rationalis animalis: non autem genus particularium hominū. sed solum species. & omne quod ante indiuidua proximū est, species erit solū, non etiā genus. Quædam modū igitur substantia cū suprema sit, eo quod nihil supra eā sit, genus est generalissimum, sicut etiam homo cū sit species postquam non est alia species, neque aliquid eorum quæ possunt diuidi, sed solū indiuidua (indiuiduū enim est Socrates & Plato) species erit solū & vltima species, & (vt dictū est) specialissima, quæ vero sunt in medio: eorum quid est quæ supra ipsa sunt: erunt species, eorum autem quæ post ipsa sunt genera. ¶ Quare hæc quid est duas habet habitudines, eā quæ est ad superiora secundū quā species ipsorum esse dicuntur: & eā quæ est ad posteriora, secundum quā genera ipsorum esse dicuntur. ¶ Extrema vero vna habitudine. nam & generalissimum ad ea quid est quæ posteriora sunt habet habitudinē, cum sit genus oīm id quod est supremū: eam vero quæ ad superiora non habet, cum sit supremū & primum principū, & (vt diximus) supra quod non est aliud superueniens genus. specialissimum autem vna habet habitudinē. eam quæ est ad superiora, quorū est species: eam vero quæ est ad posteriora non diuersam habet, sed etiam species indiuiduorum dicitur. sed species quidem dicitur indiuiduorū, velut ea cōtinēs: species autem superiorum, velut quæ ab eis cōtinetur. ¶ Determinat igitur generalissimum genus ita, quod cū genus sit: non est species. ¶ Et rursus, supra quod non est aliud superueniens genus. ¶ Specialissimū vero: quod cū sit species non est genus. ¶ Et cum sit species: nūquā diuiditur in species. ¶ Et de pluribus & differentibus numero in eo quod quid est prædicatur. ¶ Ea vero quæ in medio sunt extremorum, subalterna vocantur genera & species: & vnumquodque ipsorum speciem esse & genus ponunt ad aliud quid est & aliud sumptū. ea enim quæ sunt ante specialissima vsque ad generalissimū ascendunt: & genera dicuntur, & species subalterna. ¶ Vt Agamēnon: Atrides, & Pelopides, & Tātalides: & vltimū Iouis. ¶ Sed in familijs quid est plerūque ad vnum reducuntur principū, verbi gratia, ad Iouē, in generibus vero & speciebus non sic se habet. ¶ Neque enim est cōmune vnum genus oīm ens: nec oīa eiusdem generis sunt secundum vnum postremum genus, quæadmodum dicit Aristoteles. sed posita sint (quæadmodum in prædicamentis dictum est) prima decem genera: quasi prima decem principia. Et si quis oīa, entia vocet, æquiuoce (inquit) nūcupabit & non vniuoce. si enim vnum esset cōmune omnium genus ens: vniuoce entia diceretur. Cum vero decem sit prima, cōmunio secundū nomen est solum, non etiam secundū rationē quæ secundum nomen est. ¶ Decem igitur generalissima quidem sunt, specialissima vero in numero quidem quodā sunt, non tamen infinito. indiuidua autem quæ sunt post specialissima infinita sunt. ¶ Quapropter vsque ad specialissima a generalissimis descendentes iubebat Plato quiescere, descendere autem per mediā diuidentes specificis differentijs. infinita vero (inquit) relinquenda sunt. neque enim eorū disciplinā posse fieri. ¶ Descendentibus igitur ad specialissima necesse est diuidētes per multitudinē ire, ascendētibz vero ad generalissima necesse colligere multitudinē in vnum. collectiui enim multorum in vna naturā species est, & etiam magis id quod genus est. particularia vero & singularia: cōtrario semper in multitudinē diuidunt id quod vnu est. participatiōe enim speciei plures homines: vnus, particularibus autem & singularibus vnus & cōmunis plures. diuisiui enim semper est quod singulare est: collectiui autem & adunatiui quod cōmune est. ¶ Assignato autem genere & specie quid sit vtriusque eorum, & genere quid est vno, speciebus vero pluribus (semper enim in plures species: diuisio generis est) genus quidem semper de speciebus prædicatur, & oīa superiora de inferioribus, species autem neque de proximo sibi genere neque de superioribus, neque enim cōuertitur. Oportet enim aut æqua de æquis præ-

De aīali
rationali
Platoni-
cū & gen-
tilitium.

Correla-
rium.

Correla-
rium.

Diffini-
tio.

G. G. t. 2.

Diffini-
tio.

SS. 1.

2

3

Diffini-
tio me-
diorū.

Declara-
tio in fa-
milij.

Differe-
ntia.

Cōclusio.

Correla-
rium.

Correla-
rium.

Cōclusio.

dicari, vt hinnibile de equo: aut maiora de minoribus, vt animal de homine: minora vero de maioribus minime. neq; enim dices animal esse hominem: quem admodum hominem dices esse animal. ¶ De quibus autē species prædicatur: de ijs 18
3 necessario & speciei genus prædicabitur, & generis genus vsq; ad generalissimū, si enim verū est Socrate hominem dicere, hominem autē animal. animal autē substantiā. verum est & Socrate & animal dicere, atq; substantiā. semper enim cum superiora de inferioribus prædicent: & species quidē de indiuiduis prædicabitur: genus autē & de specie, & de indiuiduo. generalissimū vero: de genere vel generibus si plura sint media & subalterna, & de specie, & de indiuiduo. dicitur em̄ generalissimū quidem de oibus sub se positis generibus, & speciebus, & indiuiduis. genus autē quod ante specialissimū est: de oibus specialissimis & indiuiduis. solū autē species: de oibus indiuiduis. indiuiduū autē: de vno solo particulari, indiuiduum autē dicitur Socrates, & hoc albū, & hic veniens. Sophronisci filius, si solus sit ei Socrates filius. ¶ Indiuidua autē dicuntur homini, qm̄ ex proprietatibus cōsistit vnūquodq; eorū, quarū collectio nūquā in alio eadē erit. Socratis em̄ proprietates nunquā in alio quolibet erūt particulariū eadē, eae vero quæ sunt hominis proprietates (dico autē eius qui est cōmunis) erunt eadem in pluribus, magis autē & in oibus particularibus hoibus in eo quod homines sunt. ¶ Cōtinetur igitur indiuiduū quidē sub specie: species autē sub genere. Totum 20
em̄ quiddā est genus: indiuiduum autem pars: species vero & totū est & pars. sed pars quidem alterius: totum autem non alterius. sed in alijs, in partibus enim totum est. ¶ Igitur de genere quidem & specie, & quid generalissimū, & quid specialissimū, & quæ genera eadem, & species sint: quæ etiā indiuidua, & quot modis 21
dis genus & species dicantur, sufficienter dictum est.

¶ Secundi capitis notæ.

¶ Primum, primitus: siue primo ipso aspectu. Et primum, nō Priami dicendum: tum ex veteris codicibus, tū ex codice Græco (in quo habetur *πρωτον εἶδος ἔστιν πρῶτον εἶδος* hoc est, Primum siue prima species digna imperio) quæ corruptū profecto credidissim, nisi ita & i codicibus latinis legissem. Et ex his duabus speciebus acceptionibus colligi potest, speciem nō simpliciter, vnoq; modo dici. Atq; id totū approbatū quod i frōte præcedētis capitis adductū fuerat, scilicet. videt autē neq; genus, neq; species simpliciter dici. sed hic quæret forsitan aliquis: cū prius in præfatione Porphyrius ita ordinauerit quinq; prædicabiles voces: genus, differentia, species, propriū, & accidens: cur hic statim post genus, determinationē suscepit speciei, nō autē differentia potius? Id in causa est, q̄ illa prius secundū naturā ordinauit. hic autē secundū doctrinam. Nam genus vt materia est differentia vt forma & species vt cōpositū, propriū vt cōpositū proprietates. & accidēs vt quid ipsi cōposito aduētitiū, & ordine naturæ, materia formā præuenit, & vt quæ cōpositū, ipsum autē cōpositum: eius proprietatē, & proprietates, accidētariū quid, atque aduētitiū. Sed ordo doctrinæ est vt illa præcedat: quæ ad præcedētū intelligētā paratiora sunt, & magis accommodata modo cū descriptū sit genus id esse cui supponit species, siue quod prædicat de plurib; & differentib; species i eo quod quid est, hoc autē apprimē cognosci nō possit: nisi cognoscatur species: haud immerito post genus, speciei suscepta determinatio est.

¶ Duplex ordo prædicabilium vocum.

¶ Ordo naturæ	¶ Ordo doctrinæ
Genus	Genus
Differentia	Species
Species	Differentia
Proprium	Proprium
Accidens	Accidens

¶ Assignatum, diffinitum, descriptum. & particula illa minime ad diffinitionis integritatem necessaria est sed adiicitur ad certitudinem: vt cognoscatur qua in significatione capiat genus. Sensus itaque est, species est quæ sub assignato genere collocatur. id est species est generi subieibile. sed ei quidem generi quod paulo ante assignatū diffinitumq; est esse prædicabile de pluribus & differentibus specie in eo quod quid est. ¶ Subiicitur generi, vt ge-

nus est. et si enim indiuiduum generi subijciatur, subieibileq; sit, non tamen quatenus genus est, sed id accidit vt & patris esse seruū. Species autē per se illi subiicitur, per idē ac filius per se patris est, & vt pater est. Est ergo species id quod subiicitur generi, per idē ac filius id, cuius pater est, quæ autem per accidens sunt, reijciuntur. ¶ Circulatio in diffinitionibus cōmittitur, quando duorum, quæ diffiniri debent, primum diffinitur per secundum, & rursum scdm per primum, quod in relatiuis & ijs quæ ad aliquid sunt, non ducitur in eodem modum. ¶ Vtrūq; 9
vtriusq; id est genus est speciei genus, & species generis species. ¶ In vtrorumque rationibus vtriusq; vti in vtrorumque descriptionibus vicissim se mutuo vti. Differentia numero sunt diuersa indiuidua. hoc est quæ neque eadem neq; polyonyma multiuocæ sunt. ¶ Species specialissima, eadem ima species vltimæq; & infima dicitur. ¶ Quæ solum species est, quæ est species & non genus. ¶ In prima diffinitione speciei specialissimæ particula solum, aut particula nullo intercedente medio, aut proxime, intelligitur sed non exprimitur. Plerumq; enim in diffinitionibus particula solum obauditur, quam authores supprimentes admodum raro ex primunt. quod sophistica sit, & ad quam qui sophisticam plus æquo obseruant cauillantes: rectam difficulter admittant intelligentiā. Intellecta autē & non expressa: plurimā tollit phantasiā. ¶ Superueniens genus, superius genus & quod antecedit, transcenditq; Sumptū, com 10
paratum. ¶ Animal rationale, genus hominis. id dictum est secundū opinionem Platoniorū, non autem secundum veritatem, qui quidem ritu gentilium credebāt celos & astra deos esse, & insuper demones quosdā igneos, aereos, terrenosq; & aqueos, & omnia illa animalia esse & ratione vigentia. & Porphyrius magis Platoniq; Aristoteli fuisse videtur addidit. ¶ Generalissima, eadē genera prima & summa dicitur. ¶ Quæ Porphyrius appellat *γενικώτατα καὶ ἰσχυρώτατα*. hoc est generalissima & specialissima. cōtendit Laurētius non esse dicendū generalissima & specialissima sed potius prima: summaq; genera & vltimæ, infimæq; species. Verū non vsq; adeo ad verba simus non modo curiosi sed & contentiosi, & qd̄ græce Porphyrius non horruit, neq; hoc reamus latine, & interdū promiscue cum res sese offeret, generibus primis summisq; & generalissimis, & speciebus vltimis, imis, & specialissimis pro eis dē vtamur. Victorinus tamen generalissimorum, specialissimorumque, vocabulis, loco magis generibus & magis speciebus vsus est. Decem prima genera & generalissima sunt & substantia, quantitas, ad aliquid, qualitas, actio, passio, quando, vbi, situs positio, & habitus. Et totidem sunt prædicamentales series quæ sunt series generum, specierūque substantiæ, series quantitatē, ad aliquid, qualitatē & hunc in modum reliquorum per ordinem. Diuersæ series generū & specierum, series, ordinationeque generum & specierum diuersorum prædicamentorum. Regula topica. Omne genus vniuocē de ijs quorum genus est, prædicatur. Proxime prædicatur, immediate, nulloque intercedente medio. Nam indiuiduum est Socrates & plato, græce etiā adiectum est & hoc album, verū non multū videtur conducere ac astipulari sententiæ, neque antiqua lectio id habere visa est. idcirco & in litera & in paraphrasi, illud omisum est. Infinita numero tā multa et incerta, vt quæ longē fugiant humanū captū, comprehendēque facultatē. Specificis differentijs descendere. Nā ex differentia superiori generi ad iuncta continuo reperitur vnū interuallū, intermediūque donec in ipsum perueniūt sit specialissimū. vt ex corporeo substantiæ adiuncto, sumitur corpus ex aīato corpori iuncto, sumitur corpus aīatum. et ex sensitio corporei aīato adiuncto, sumitur aīal ex rationali iuncto aīali, sumitur homo. Substantiā generalissimū. homo autem specialissimū. corpus, corpus aīarū, aīal, intermedia. corporeum, aīatum sensitium, differentie et ad hoīem speciem specialissimā huiusmodi specificis differentijs sumendo scilicet intermedia, et exire moriū generalissimi specialissimiq; interualla descendimus. Habere diuersas habitudines atque respectus, est ad diuersa comparatum diuersas habere prædicandi denotationes. Multitudinem in vnū contrahere: vt multa singularia in vnā speciem, et multas species in vnā dici, est plures homines vna notione speciei homo designari, quæ quidem notio vnam et eadem oibus hominibus cōmunitas est, et ob oibus participata. Et contra, particularibus et singulis hoibus vnum et commune plures dici, est speciem cōmunem homo in plures homines, particularium et singulorum hominum singularibus notionibus resolui. Et sermonis modus quo Porphyrius hoc in loco vsus est, magis secundum platoniorum loquendi consuetudinem quam Aristoteliorum tractus est. Aequa conuertibilia. Maiora superiora, aut quæ cum ampliusque, cōmuniūque designent accommodate, apteque prædicentur. Minora vero sunt inferiora, aut quæ cum minus, specialiusve, vt subiiciantur apta sunt. Prædicari, prædicari apte, atque accommodate. Intermedia genera, genera subalterna, q̄ inter generalissimū et specialissimū media sint. Et subalterna dicitur q̄ sub alijs generibus sita sint. Et eadē species sunt subalterne, q̄ semper supra alias species sint collocatæ. Indiuidua dicuntur q̄ in plura diuidi nō possunt, quæ corū rationē participēt, ob id ipsum q̄ indiuiduum quodque ex proprietatibus con-

Circulatio licita.

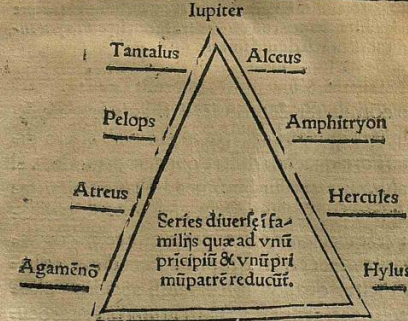
sistit ut forma, loco, tempore, voce, progenitoribus, patria, nomine, & huiusmodi, quarum con-
geriem nullus alius vnumquam participat. & si qua non participant, in ea nimirum diuidi potest.
Nihil enim in ea diuiditur, quibus sunt proprietates non conueniunt. Et indiuiduorum pro-
prietates ex accidentibus coaceruantur: species autem proprietates non iam accidentia, sed
propria nominantur, de quibus sermo post modum est futurus. ¶ Præterea est indiuiduum
ex conditione, ut Sophronisci filius, conditione quidem facta si vnicus sit ei filius (fuit enim
Sophroniscus Socratis pater) & ut sol, luna, mundus & similia apud logicos genera, species,
aut indiuidua simpliciter non dicuntur, sed aptius indiuidua ex suppositione. Nam partim
conueniunt cum indiuiduis. Nam de vno solo prædicatur, partim etiam dissentiunt, quia no-
tionem, rationemque habent communem. Partim cum speciebus conspiciunt, nam ratione notio-
nemque communi significant. Partim item differunt, quia non de pluribus differentiibus nume-
ro prædicantur, quod illa non habeant, neque plerumque natura habere possunt. Proinde ut &
Porphyrius appellat, neque genera dicantur sed indiuidua, cum addito tamen indiuidua ex
conditione atque suppositione. Boetius tamen cui latine philosophia schola tantum debet, quan-
tum Tullio rhetorice, huiusmodi in speciem reuocat. Porphyrius autem potius videretur in
indiuiduum. Et uterque sane, recte sed alia via, aliisque respectu ac consideratione. Nam qui no-
tionem respicit quod suapte natura communicationi apta est, in speciem reuocat, qui autem
subiectum ipsum & rem ipsam intuetur quæ vnica & singularis est, reuocat ad indiuiduum
partes. Igitur notionem, rationem Boetius, rem autem ipsam & ipsum subiectum considerasse,
ponendus esset Porphyrius. Phoenix hoc pacto indiuiduum non tam esse videtur, quam se-
cundum locutionem quæ in doctrinis admittitur, & quæ neque hic neque nunc id est neque locum
neque tempus respicit, etiam de differentiibus numero prædicatur. ¶ Totum, totum vniuersa
le, pars, pars subiectiua, pars totius vniuersalis.

PARAPHRASIS CAP. SECUNDI.

Secundum caput. Speciei acceptiones duæ, obiectiōis dilutio, speciei dif-
finitiones tres, declaratio generalissimorum, specialissimorum, & inter-
mediorum Correlaria duo, diffinitiones generalissimi duæ, specialissi-
mi tres, & mediorum vna. Declaratio in familijs, differentia in fami-
lijs & prædicamentis, conclusiones tres, correlaria quatuor. Diffinitio in-
diuidui. Et determinatorum relectio. ¶ Acceptiones. Species primo,
est cuiusque rei forma, secundum quam quidem significationem dictum
est primum speciem dignæ esse imperio. ¶ Secundo. Species est quæ sub
assignato genere collocatur, secundum quam significationem dicere
solemus hominem speciem esse animalis (cum animal, id ipsum sub quo collocatur, genus sit)
& albedinem speciem coloris, & triangulum figuræ speciem. ¶ Obiectio. Genus paulo ante per
speciem descriptum est, & hic iterum, species per genus describitur. Id igitur vitiosum, si-
quidem circulus in descriptionibus vitium. Dilutio. Tamen si genus describentes speciei me-
minerimus, dicentes id genus esse quod de pluribus & differentiibus specie in eo quod quid est
prædicatur, nunc speciem id ipsum esse dicamus quod sub genere collocatur, nihil sane incommo-
di. Nam id nosse oportet & genus alicuius esse gen⁹, & speciem alicuius esse specie⁹, utriusque
scilicet vtriusque necessarium, igitur & perdecens etiam fuerit, in amborum rationibus, ambo-
bus uti. ¶ Speciei descriptiones tres. Prima. Describunt hoc pacto speciem species est id quod
subiicitur generi. ¶ Secunda species est de qua genus in eo quod quid est prædicatur. ¶ Ter-
tia species est quod de pluribus & differentiibus numero in eo quod quid prædicatur. Sed hæc
quidem tertia descriptio speciei specialissimæ est, & quæ solum species est, non etiam & genus,
aliæ vero erunt etiam earum specterum quæ non specialissimæ sunt. ¶ Declaratio. Perspicuum au-
tem erit & quod dicitur hoc pacto. In vno quocumque prædicamento sunt quædam generalissima,
quæ & summa genera, & rursum quædam specialissima, quæ & species imæ. Inter autem hæc
generalissima specialissimaque, alia sunt quæ eadem genera speciesque dicuntur. Et est generalis-
simum quidem & summum genus, supra quod non sit aliud superueniens genus. Specialissi-
mum vero, imaque species est, sub qua nulla alia supponitur species. Porro intermedia gene-
ralissimi, specialissimique alia sunt, quæ & subalterna, & sunt genera & species ad aliud quidem
& ad aliud sumpta. Et dilucidum fiat quod dicitur, in vno prædicamento hoc pacto. Substan-
tia autem, & ipsa est genus, sub ea autem est corpus, sub corpore, corpus animatum, sub corpo-
re animato, animal, sub animali, rationale animal & sub animali rationali, homo, sub homine
autem Socrates & Plato & singuli homines. Et horum, substantia generalissimum est, & quod
solum genus est non etiam species. Homo vero, specialissimum & quod solum species est non
etiam gen⁹. Intermedia vero, corpus, corpus animatum, animal rationale, genera sunt &
species ad aliud quidem & aliud collata. Corpus scilicet substantiæ species, & corporis animati ge-
nus, & corpus animatum species corporis, & genus animalis, & animal species corporis animati, & gen⁹
animalis rationalis, animal vero rationale species est animalis, & genus hominis. At homo species qui-
dem est animalis rationalis, non est etiam genus singulorum hominum, sed solum species. Et o-

quod de indiuiduis proxime prædicatur: species erit solum non etiam & genus, ut igitur sub-
stantia quæ summa est eo ipso quod ante eam nullum genus sit generalissimum est: sic & ho-
mo qui species est postquam non est alia species, neque eorum quidquam quod diuidi possit
in species, sed solum aliquid est indiuiduum (nam indiuiduum est Socrates & Plato) species
erit solum & vltima species, & (quemadmodum dictum est) specialissima. Media autem, eo-
rum quidem quæ ante ipsa sunt, species erunt, eorum vero quæ post ipsa sunt, erunt genera. ¶ Primum
correlariū. Quare generalissimi, specialissimi, intermedia, duas habet habitudines diuersos-
que respectus: vnā quidem ad ea quæ ante ipsa sunt, secundum quæ species eorum esse dicitur: & al-
teram ad ea quæ post ipsa sunt, secundum quæ esse dicitur eorum genera. ¶ Secundum correlariū.
Extrema vero non alia habet habitudinem, verum etiam indiuiduorum species dicitur: sed species
quidem dicitur indiuiduorum ut ipsa continens species autem rursus anteriori notatur, ut quæ ab eis
continetur. ¶ Prima diffinitio generalissimi. Diffinitio igitur generalissimum genus, hoc pacto,
Genus generalissimum est quod genus est & non species. ¶ Secunda. Et rursus. Genus generalissi-
mum est supra quod non sit aliud superueniens genus. ¶ Prima diffinitio specialissimi. Speciem
vero specialissimā sic definiunt: Specialissima species est quæ species est & non genus. ¶ Secunda
Species specialissima est, quæ cum sit species nunquam dirimere valeamus i species. ¶ Tertia insu-
per autem, & species specialissima est quod de pluribus & differentiibus numero in eo quod quid
est prædicatur. ¶ Diffinitio mediorum. Media vero extremorum tum genera tum species, subal-
terna vocantur & vnuquodque eorum specie esse & genus ponunt, ad aliud tamē & ad aliud sum-
ptum. Nam quæ ante specialissima sunt ad generalissimum vsque, genus ascendit, subalter-
na & genera & species dicuntur. ¶ Declaratio in familijs. ut est Agamemnon, Deinde Atreus.
Deinde Pelops. Dehinc Tantalus & postremo summoque in loco Iupiter. in hac familia: ge-
nealogiaque dispositione, Iupiter pater est & non filius: eique assimilatur generalissimum genus,
quod solum genus est non etiam species. & in eadē Agamemnon solum filius est, & non pater, ci-
que similis est species specialissima, quæ solum species est, & non genus. Intermedijs vero Atreus,
Pelops, & Tantalus, patres sunt & filij ad alium quidem & alium sumpti, comparaturque: his quo-
que assimilatur subalterna, quæ genera sunt & species ad aliud quidem & aliud sumpta. Est enim
Tantalus filius Iouis & Pelops pater, Pelops vero filius Tantalus & pater Atrei. Atreus autem
filius Pelopis & pater Agamemnonis, ceterum Agamemnon filius Atrei, at non est alicuius hu-
ius genealogia pater. ¶ Differentia in familijs, & generibus & speciebus. Sed in familijs, ge-
neribusque, & speciebus id interest, quod diuersæ familiæ plerumque ad vnum principium, & ad
vnum primum patrem reducuntur ut ad Iouem. at vero diuersæ generum, specierumque se-
ries ad vnum primum genus non reducuntur.

GG Genus generalissimum	Series doctrinae	Series naturæ
G S genus subalternum	GG Substantia	ut GG Iupiter PT
SS species specialissima	GS Corpus	ut GS Tantalus PF
PT pater tantum	GS Corpus animatum	ut GS Pelops PF
PF pater & filius	GS Animal	ut GS Atreus PF
FT filius tantum	SSHomo	ut SS Agamemnon FT

Substantia	Quantitas
Corpus	Discretum
Corpus animatum	Numerus
Animal	Numerus
Homo	Binarius
Series diuersæ prædi- / camentorum quæ ad vnu / principium & comune / genus non / reducuntur.	

¶ Prima conclusio. Diverse forū prædicamentorum series ad vnum primū & cōmune genus nequaquam reuocatur. Nam nō est ens omnīū cōmune genus, atqui si huiusmodi generū, specierumq; series ad vnum primū & cōmune genus reduceretur, id maxime omnium videretur esse ad ens nō igitur reuocatur ad vñū primū & cōmune genus. Quod autē ens nō sit omnium cōmune genus patet primo quia nō oīa vnus, eiusdēq; generis sunt secundū vñū sumum genus (vt ait Aristoteles) sed par est vt quædammodū in prædicamentis, disponatur de cōmune prima genera tāquā de cōmune principia nō igitur oīa reuocabuntur ad ens vt ad vñū primū & cōmune genus. Secūdo. Tācti quīspīa oīa, entia vocet: æquiuoce (inquit) nuncupabit & nō vnīuoce nō igitur ens oīm vñū primū & cōmune genus, nā si vñū cōmune genus oīm ens esset, vnīuoce profecto oīa, entia diceretur. Tertio. Cū decē prima sint genera cōmune illis ens est secundū nomē solum, nō etiā & ratio substantiæ secundū id nomē. Nō igitur ens per diffinitionē, vnīuoce de illis dicitur, quare nō est ens oīm cōmune genus, nō igitur variā, diuersorumq; prædicamentorum generū & specierum series ad vnum primū & cōmune genus reuocantur. **¶** Primum correlarium. Igitur generalissima sunt decē, specialissima vero in numero quidem quodam sunt, non tamen infinito. Individua autem quæ post infraque specialissima sunt infinita. **¶** Secundum. Quapropter, a generalissimis ad specialissimas vsq; species, descendentes iubebat Plato quiescere & diuidentes specificis differentiis per media descendere, sed non vsq; ad individua, quod infinita sunt. Infinita vero dixit relinquenda esse: nam & neque eorum posse fieri disciplinā. **¶** Tertium. Ergo qui ad specialissima descendunt diuidendo, per multitudinem procedere necesse est, qui autem ad generalissima scandunt, necesse est multitudinem in vnum contrahere. Nam multorum in vnam naturam, congregatiua species est, & magis etiam genus, particularia vero ac singula contrario modo, semper in multitudinem diuidentur, dirimuntque ac distrahunt vnum. Namque speciei communicatione plures homines, vnus particularibus autem & singulis vnus & communis, plures dicitur. Nam semper diuisum, singulare est ac cōmune collectiuum, vnusque affectiuum semper. **¶** Secunda conclusio. Cum autem assignatum sit genus & species quid vtrunque sit, & cum genus sit vnum, species plures sint (nam semper in plures species partitio generis est) genus semper de specie prædicatur, & omnia superiora de inferioribus: at species neque de proximo sibi genere, neque de superioribus generibus prædicatur. Nam superiorum prædicatio cum inferioribus non conuenit. Oportet enim aequalia de æqualibus (vt hincibile de equo) prædicari aut maiora de minoribus (vt animal de homine) minora vero de maioribus nō amplius. Non amplius enim animal dices esse hominem: quæmodū dices hominem esse animal. **¶** Tertia. De quibus autē species prædicatur, de illis & speciei genus, & generis genus vsque ad generalissimū ex necessitate prædicabitur. Nā si verū est dicere socratē esse hominē, & hominē esse animal, aīal autē esse substantiam, verum quoque erit dicere & Socratem esse animal & esse substantiam. Nam cum semper superiora de inferioribus prædicentur, & species de individuo quidē prædicabitur: & genus de specie & individuo, generalissimum autem & de genere aut generibus si plura sint media subalterna, & de specie ac de individuo, dicitur enim generalissimū de omnibus sub se collocatis & generibus & speciebus atq; indiuiduis, genus autē quod ante specialissimū est, de omnibus tum specialissimis tum indiuiduis, ea vero quæ solū species est, de omnibus indiuiduis, indiuiduū autem de solo particulari, dicitur autem indiuiduū & Socrates & hoc albū, & hic adueniens, Sophronisci filius si solus illi fuerit Socrates filius. **¶** Diffinitio indiuidui, indiuidua vero dicuntur huiusmodi: quoniam ex proprietatibus consistit vnumquodq; quarum nequaquam aggregatio in alio vnquā eadem fiat. Nam Socratis proprietates nūquam in alio quopiam particulari eadem euadant attamē quæ sunt hominis (dico autē cōmunis) proprietates eadē in pluribus, imo vero in omnibus particularibus hominibus, eo ipso q; homines sunt cōperiuntur atque fiunt. Correlarium. Continetur ergo indiuiduum quidem sub specie, species autem sub genere. Nam totū quoddam genus est, indiuiduum autem pars, species vero & totum & pars, sed pars quidem alterius, nam generis totum autem non alterius: sed aliorum, nam indiuiduorum totum, quæ eius partes sunt. **¶** Recollectio. De genere igitur atque specie & quid generalissimum: quidq; specialissimū, & quæ eadem genera speciesq; sint, quæ indiuidua, & quot modis genus & species dicantur: abunde dictum est.

De differentia.

Cap. III.

Diuisio.
I

Differentia vero cōmuniter, & proprie: & magis proprie dicitur. Communiter quidem differre alterum ab altero dicitur: quod alteritate quadam differt quocumq; modo, vel a seipso vel ab alio, differt enim Socrates a Platone alteritate quadam: & ipse a seipso & puero, & iam viro, & iam faciente aliquid: vel quiescente, & semper in aliquo modo habendi se alteritatibus spectatur. Proprie autem differre alterum ab altero dicitur quando inseparabili accidente alterum ab altero differt. Inseparabile vero accidens est, vt nasi curuitas: cecitas oculi

lorum, cicatrix cum ex vulnere occalluerit. Magis pprie autem differre alterū ab altero dicitur, quando specifica differentia differt. quemadmodum homo ab equo specifica differentia differt, rationali qualitate. **¶** Vniuersaliter ergo omnis differentia alteratum facit cuiuslibet adueniens. sed eę quę cōmuniter & proprie sunt, alteratū faciūt: illæ vero quę magis pprie sunt, aliud. **¶** Differentiarū ergo alię quidē alteratū faciūt, alię vero aliud, illę quidē: quę aliud faciūt specificę vocātur: illę vero quę alteratū, simpliciter differentia: aīali em̄ differentia adueniens rationalis, aliud facit & speciē aīalis facit: illa vero quę est mouēdi, alteratum solū a quiescente facit, quare hæc quidem aliud: illa vero alteratū solū facit. **¶** Secundū igit aliud faciētes differentias: diuisiones fiunt a gñibus in species & diffinitiones assignantur: quę sunt ex gñe & hmoi differentijs. Secūdū autē eas q̄ solū alteratū faciūt: alterationes solū cōsistūt: & aliquo modo habētis se permutationes. **¶** A superioribus ergo rursus inchoātī dicendum, differentiarū quidē alias esse separabiles, alias vero inseparabiles, moueri em̄ & quiescere: & ægrum esse & sanū esse, & quęcūq; his proxima sunt, separabilia sunt, at vero aequilum esse, vel simum, vel rationale, vel irrationale: inseparabilia sunt. **¶** Inseparabiliū autē aliæ quidē sunt per se, aliæ vero per accidēs. Nā rationale per se inest homīni, & mortale & disciplinæ esse perceptibile, at vero aequilum esse, vel simū per accidēs, & nō per se. Illæ igitur quę per se sunt in substantiæ ratione accipiuntur, & faciunt aliud, illæ vero quę secundū accidēs nec in substantiæ ratione accipiuntur nec faciunt aliud sed alteratū. Et illæ quidē quę per se sunt, nō suscipiunt magis & minus, illæ vero quę per accidēs (et si inseparabiles sint) intensionē accipiunt & remissionem, nā neq; genus aut magis & minus prædicatur de eo cuius fuerit genus, neq; gñis differentię secundū quas diuiditur, ipse em̄ sunt quę vnus cuiusq; rationē cōplent, esse autē vniciq; vnum & idē: neq; intensionē, neq; remissionē suscipiēs est, aequilum autem esse, vel simum, vel coloratum: aliquo modo & intenditur & remittitur. **¶** Cum igitur tres species differentię cōsiderentur, & cum hæc quidem sint separabiles, illæ vero inseparabiles. & rursus, inseparabilium cum hæc quidē sint per se, illæ vero per accidēs, rursus earum quę per se sunt differentiarum, aliæ quidem sunt secundum quas diuidimus genera in species, aliæ vero secundum quas ea quę diuisa sunt specificantur, vt cum per se differentia omnes huiusmodi aīalis sint, animati & sensibilis rationalis & irrationalis, mortalis & immortalis, ea quidem quę est animati & sensibilis differentia constitutua est substantię animalis (est enim animal: substantia animata sensibilis) ea vero quę est mortalis & immortalis differentia, & quę rationalis & irrationalis, diuisiua sunt animalis differentia: per eas enim: genera in species diuidimus. Sed ea quidem quæ diuisiua sunt differentia: generum, completiua differentia, & constitutiua specierum. Diuiditur em̄ animal rationali & irrationali differentia, & rursus mortali & immortalī differentia, sed rationalis & mortalis differentia constitutua sunt hominis, rationalis vero & immortalis de illa vero quę sunt irrationalis et mortalis, irrationalium sunt aīalium, sic etiā et suprema substatie cum diuisiue sint aīati et inanimati differentię, sensibilis et insensibilis, aīata et sensibilis cōgregatæ ad substantiā, aīal perfecerunt: aīata vero et insensibilis perfecerunt plantā. Qm̄ ergo eędem aliquo modo quidem acceptæ sunt cōstitutiuæ: aliquo modo autem diuisiua, specificæ oēs vocātur et his maxime opus est ad diuisiones generum, et diffinitiones specierum: sed nō his quæ secundū accidēs inseparabiles sunt, nec magis ijs quę sunt separabiles. **¶** Quas etiā determinantes dicunt. Differentia est qua abundat species a genere, homo em̄ ab aīali pl^{us} habet rationale et mortale, aīal em̄ ipm̄ neq; nihil horū est. **¶** Vnde: nā habebant species differentias? Neq; em̄ oēs oppositas habet, qm̄ in eodem sibi mul habebit opposita. Sed quemadmodum probat: potestate quidem habet oē

Communitas
Diuisio.

2

Correlarium

Diuisio

3

Diuisio

4

Diuisio

5

Platonicum

Due negatiōes
vni vnus ve-
hementer negā-
tis obtinent.
Diffinitio

1

Dubium

Diffinitio
2Analogia
physicaDiffinitio
3Diffinitio
4
Platonium
Diffinitio
5

Correlarium

Horatius

sub se differentias, actu vero nullam, ac sic neque ex ijs quæ non sunt, aliquid fit, neque opposita in eodem erunt. ¶ Diffiniunt autem eam & hoc modo. Differentia est quæ de pluribus & differentibus specie in eo quod quale quid est prædicatur. Rationale enim & mortale de homine prædicatur in eo quod quale quid est: homo dicitur: sed non in eo quod quid est. quid est enim homo. nobis interrogatis, conueniens dicere animal, quale autem animal inquisitis: quoniam rationale & mortale est conuenienter assignabimus. Rebus enim ex materia & forma constantibus, vel ad similitudinem proportionemque materiae & forme, constitutionem habentibus, quemadmodum statua ex materia quidem est ere: ex forma autem figura. sic & homo communis & specialis ex materia quidem similiter proportionaliterque consistit ex genere: ex forma autem differentia. totum hoc animal rationale mortale, homo est, quemadmodum illic statua. ¶ Describunt autem huiusmodi differentiam & hoc modo. Differentia quod natum est diuidere ea quæ sub eodem genere sunt. Rationale enim & irrationale: hominem & equum, quæ sub eodem genere sunt (quod est animal) diuidunt. ¶ Assignant autem & hoc modo. Differentia est qua differunt a se singula. Nanque homo & equus, secundum genus non differunt, sumus enim animalia nos & irrationalia, sed additum rationale disiunxit nos ab illis. & rationales sumus & nos & dijs, sed mortale appositum: diuisit nos ab illis. ¶ Interius autem perferunt differentiam, dicunt non quodlibet eorum quæ sub eodem genere sunt diuidentium, esse differentiam, sed quod ad esse conducit, & quod quid erat esse, & eius rei pars est. Neque enim quod natum est nauigare, est hominis differentia, etsi sit proprium hominis. dicimus enim animalium hæc quidem apta esse ad nauigandum, illa vero minime diuidentes hominem ab alijs. fed aptum natum esse ad nauigandum non est substantiæ completium, nec eius pars, sed aptitudo quædam solum. ideo quia non est talis, quales sunt quæ specificæ dicuntur differentia. ¶ Erunt ergo specificæ differentie, quæcunque alteram faciunt speciem, & quæcunque in eo quod quid erat esse accipiuntur. Et de differentijs quidem ista sufficiant.

¶ Tertij cap. notæ.

Diuisiones	3	Separabilis	Diffinitiones
1 Communiter		Inseparabilis	1 Abundat
Proprie	4	Per se	2 Differentia specie
Propriissime		Per accidens	3 Diuidit
2 Faciens alteratum	r	Diuisiua	4 Singula
Faciens aliud		Constitutua	5 Quid erat esse

¶ Alteritas, separabile accidens. ¶ Socrates qui adoleuerit in virum, differt a seipso puero, quod Socrates adules vir sit, puer autem vir non erat, conuenit itaque Socrati adules virum esse, Socrati autem puero non conuenit, differentia igitur. Nam hæc formæ seu substantiales seu accidentariæ sunt, quæ cum vni conueniant, alteri dissentiant illorum differentie sunt, per idque dicimus differre, quod cum vni competit alteri cognoscimus non competere. Ea autem significatio qua differre ponunt exponibilem efficere locutionem, minus huic loco, & in philosophia accommodata est, sed in solis vel maxime locum habet sophismatibus. Quare consilium est, vt sensa disciplinæ solum tractantur in disciplinis, sophistica autem sensa relinquatur discutienda, vel nusquam (quod satis esset) vel in solis sophisticis locis. sic enim p dignitate fiet vni quodque & seria cum serijs, & ridicula cum ridiculis, verumtamen qui crediderit logicæ & philosophiæ sine sophismate cõstare non posse, mihi per similes videatur esse ijs, qui illa ducunt opinionem, agros feraces esse non posse quibus paliuri, sentesque & steriles non innascerentur auens, im memores illius. Neglectis vræda filix innascenti agris. Sic neglecte philosophiæ, vana sophismatum gluma, capos occupauit, mala Saturni falce demetenda. ¶ Cæcitas per se vnde cæsi oculi scribendum est, non cæcitas per c. Cæsus color, qui cæli speciem habet, qui & glaucus. ¶ Cicatrix, vestigium quoddam est ex plagæ curatione in cute relictum. ¶ Occaluerit, induruerit, duritiem, callumque contraxerit. ¶ Differentiam facere alteratum, est eam quoquo modo seu accidentaliter, seu essentialiter facere differre. Facit autem differre cum vni conuenit, alijs vero minime, aut id eide secundum prius & posterius. ¶ Facere aliud est facere substantialiter, essentialiterque differre. Id autem est, cui vni essentialiter conuenit, alteri cui non conuenit excludit. vt rationale essentialiter quidæ homini conuenit, equo autem non conueniens, ab hominis consortio excludit, ac separat,

Porphyrius

Porphyrius
Priscianus
Lydus
Memnon
Plato
AristotelesAnalogia
genis & differentie ad materiam & formam.In accidentibus & differentijs
genis & species secundum locum conueniunt.

& proinde rationale aliud facit & hominem essentialiter ab equo differre facit. Rursus differentiam facere aliud est: eam ipsam non solum facere differre, sed generi aduenientem constituere, diffinireque speciem. Inquit enim Porphyrius, animal enim adueniens differentia rationale: aliud facit. & quasi sese ipsum exponens subdit: & animalis speciem facit, hoc est diffinit. Illa vero differentia quæ solum accidentaliter vni conuenit, & alteri non alteratum soli facit, vt moueri: alteratum solum facit a quiescente. Et certe ad vocabulorum impositionem aliter videretur, quod dicitur sine differentie facientes alteratum solum: quia solum faciant differre, non etiam aliud quod differre, nam non diffiniunt. At differentie essentielles, quæ & specificæ vocantur: non modo differre faciunt, verum etiam & aliud insuper faciunt, aliudque nasci sunt officium, nam cum genere, species diffiniunt. Non ab re igitur videntur differentie, facientes aliud nuncupari. ¶ Facere alteratum solum, facere accidentaliter differre. ¶ Rursus interpretantur differentie facientes aliud: differentie per se, & differentie facientes alteratum solum: differentie per accidens. ¶ Simpliciter, sine addito. ¶ Simi sunt: qui pressis sunt naribus, & cæuis. Aquilini, qui aduncos, recuruosque sunt naso. Et ab auribus, oculis, supercilijs, & alijs membris sumuntur huiusmodi accidentariæ inseparabiles differentie. Ab auribus flaccidi: qui aures flaccidas, & pendulas habent. Ab oculis, cæsi qui cœrulei sunt oculis. Peri, & petulij: qui circa deformitatem, verum magis ad gratiam habent oculorum quandam obliquitatem. A supercilijs, silones: qui supercilia longiusculis pilis habent prominentia. Sed hæc ex grammaticis, ¶ Susceptum disciplinæ secundum veritatem differentia per se, specifica, & substantialis non est: apud tamen Platonicos (vt nunc quoque apud Porphyrium) pro differentia per se, & specifica usurpat, quod disciplinas nobis consubstantiales a principio inditas opinentur. vt ex Prisciano Lydo cognosci potest pariter & ex Memnone Platonis. Apud autem Aristotelem & Peripateticos accidentarij sunt habitus, a nostro quidem ortu longo etiam post tempore aduentarij, & Porphyrius multo more Platoniorum & loquitur & inserit. vt cum dicit homo communis, & animal rationale genus esse, eius species hominem & deum id genus. Sed hæc omnia alterius sunt contemplationis. ¶ Esse, substantialis, essentialisque ratio ac diffinitio, & quod quid erat esse. ¶ Differentie separabiles, accidentia separabilia. Differentia per se, differentie substantiales: & sunt quæ cum genere diffinitionem constituunt essentialem. ¶ Substantialis ratio, diffinitio substantialis, essentialisque. ¶ Suscipit magis quod cum aduerbijs magis & minus prædicatur, & idem quod magis, intendit: & quod minus suscipit, remitti dicitur. ¶ Informatur, specificantur, formantur. quod enim in rebus physicis materia est: id in prædicationum logicalium dispositionibus genus est: & quod illic substantialis forma: hic specifica differentia est. & insuper quod illic totum ac compositum, hic species est. & quæ physice accidentariæ forme sunt: igitur sunt sua proportionem & analogia accidentariæ differentia. At substantialis forma physica: informat & finit tum materiam tum compositum, quare differentia specifica informat, ac finit tum genus cum & speciem, quapropter & genus diffinitum & species diffinitum (nam differentia vt genus finit) sed illud vt pars, & vt sterniculum ac materia: hæc vero vt totum & compositum, vt entiam cum de diffinito passim loquimur: de diffinito vt toto intelligimus. & quod diffinitio: non modo forma, differentiaque finitur, diffinitio enim si physica est materiam & formam, si vero logica: genus & differentiam continet. quo fit vt neque materia, neque generalissimum diffiniatur vt passim diffinire sumitur: suo tamē nodo vt informia secundum se considerata, adiecta forma finiantur. Et vt materia compositum non finit (id enim forma est) & si ipsum constituit: ita & genus speciem non finire ponendum est. Vnde manifestum est, non proprie esse dicendum genus diffinire speciem, sed potius constituere. Differentia autem & finit & constituit. communis enim constituere quod diffinire. Non etiam dicendæ sunt duæ partes diffinientes genus ac differentia: sed vna diffiniens, & altera constituens, duæ tamen nihil minus sunt constituentes. Et cum compositi duæ sint constituentes partes, materia & forma: constat formam esse principialem ac maxime perfectiorem, quare & diffinitionis pars principalior differentia specifica est: non ab re ergo Porphyrius dicit animalatum & sensitiuum substantiæ adiectas perficere animal, animatum autem & insensitiuum perficere plantam. Quo fit exploratum vt in substantia genera, differentia, & species primo loco reperiantur: quemadmodum i substantijs materia, forma & composita. in differentijs autem & accidentijs genera & species reperiantur secundo loco: vt pote quorum genera formis iam vt substernicula, non diuellantur, neque species vere sint composita. Descriptiones tamen tum generum tum specierum communes sunt tam generibus & speciebus quæ maxime & primo loco sunt talia, quæ secundo loco hæc intelligent quos physica non fefellerit analogia. Iuuenes tamen adhuc exactam huius rei hoc in loco assequi nequeunt intelligentiam, abeant ergo mediocri, rudis præparatione contenti. ¶ Omnes specificæ vocantur, quia constituere principiales est quod diffinire & partiri. hinc differentie illæ omnes a principali officio quod est constituere speciem: non men sunt sortite, specificæque dicuntur, potiusque a partitione generis generis. ¶ Differentie diuisiue sunt, quæ aliquod genus diuidunt. Constitutiue vero, quæ aliquam constituunt diffinitionemque speciem. Differentia constitutiua, differentie specificæ dicuntur: quæ ad aliquam speciem constituendam, diffinendamque assumuntur ac conducunt. ¶ Speciem differentia superare genus: speciem differentia abundare a genere. ¶ Alterum ab altero, aliquo abundat: quod actu ipsum habet, ab altero vero non actu habetur, etsi potestate habeatur. Actum habere est cum aliquo positum: continuo sequatur ipsum, alterum esse: vt homine positum: continuo sequitur ipsum,

29

30

Boetius.

rationalem esse. habet itaq; homo actu rationale. Habere vero potestate cum posito vno: non continuo sequitur ipsum, alterum esse, sed posse esse, ut posito animali fieri potest ut sit rationale: & fieri etiam potest ut sit irrationale. quapropter (inquit Porphyrius) differentia speciem superat genus, eaq; abundare a genere. Nam species vnam differentiam actu habet: quia genus solum habet potestate. Et Boetius Severinus quoniam (inquit) species actu differentias continent, genus vero potestate: species a genere merito abundare dicuntur. Sed dices: Porphyrius inquit genus potestate quidem omnes differentias quae sub ipso sunt habere: quare duas potestate habebit oppositas differentias, species vero vnam duntaxat ex illis actu habere: nonne igitur dici posset genus abundare differentiis a specie? Posset dici abundare potestate. Nam plus habet hoc pacto quam species, sed illo modo minime sumebat: cum dicebat species abundare differentia a genere, sed abundare actu. ¶ Oppositorum nomines repugnantia, atq; extra nea comprehendimus. ¶ Et differentiis specie, specificas differentias triplices fingere possumus: summas, infimas, & medias. Summae quae cum summo genere conuerterentur. Imae quae cum ima specie. Mediae autem quae cum aliquo mediorum. Et sicut summa quae cum summo conuerteretur nulla reperta est: ita nullam infimam putauit Porphyrius nominatam. quare de imis non intendit diffinitionem, sed ad specificas differentias non infimas applicanda diffinitio est. ¶ Quale quid est, substantialiter in quale. ¶ Quae constant ex materia & forma, res physicae, res naturales. ¶ Quae illorum sunt aemula & ad illorum similitudinem composita res artificiales. Et illa declaratio quod genus in quid & differentia in quale praedicet in analogia est. ¶ Differentiam esse quae differt vnum quodque siue qua differt a se singulari: est eam esse quae differunt inter se species. & hanc diffinitionem notat Boetius satis patere calumnias. ¶ Differentia conducit ad esse rei: quia ipsa cum genere confert, conducitq; ad substantialem speciei diffinitionem. Et eius quod est quod quid erat esse rei, pars est, quia essentialis diffinitionis pars est: imo pars quae esse & forma est. ¶ Ad esse, substantialemq; rationem & quod quid erat esse. Coniunctiones, quae, & expositiue tenentur. Id enim est esse, substantialis ratio diffinitionis, & quod quid erat esse. ¶ Dirimere, diuidere, distinguere, discernere, separare, facereq; differre. ¶ Id animaduerte re non indignum est, cum Aristoteles aut diuidit aut diffinit non solere crebras cumulare conspicientes, coincidentisq; diuisiones: neq; vnius & eiusdem multiplicare diffinitiones, raro enim etiam eiusdem ponere solet duas. Verum hic Porphyrius multas accumulat & coincidentes diuisiones, & multas eiusdem rei diffinitiones: quod etiam fecerat in capite de specie. Hoc autem ideo est, quod diuersorum Peripateticorum multas coaceruat, ac colligit rum diuisiones tum diffinitiones: quos & in praefatione sese imitaturum pollicitus est. Aliiter enim, aliisq; verbis & diuidit & diffinit eadem: Theophrastus, Eudemus, Nicomachus, Strato, Lycon: & reliqui Peripatetici scholae successores.

¶ PARAPHRASIS CAP. TERTII.

Tertium cap. differentiae diuisiones quinque: prima communitas vna, secundae correlarium vnum diffinitiones quinque: dubium & dilutio ad primam, correlarium vnum ad quintam. ¶ Prima diuisio. Differentiarum quaedam communiter, quaedam proprie, & quaedam propriissime dicitur. Differentia enim communiter dicitur: quia alterum ab altero diuersitate ac alteritate quadam aliquo pacto differt. aliquo pacto dico: ut ab altero: aut a seipso. ab altero quidem: ut Socrates alteritate quadam a Platone differt. a seipso vero: ut Socrates qui adoleuerit in virum, differt a seipso puero, & nihil faciens a seipso quippiam moliente: & motus a seipso quiescente. & semper huiusmodi differentia in se spectatur alteritatibus: quibus res ipsae non omnino & semper, sed aliquo modo sese habent. Differentia proprie alterius ab altero dicitur: quando alterum ab altero inseparabiliter differt accidentem. Est autem inseparabile accidens ut oculorum glaucedo & coeruleitas, nasi curuitas, & cicatrix cum ex vulnere obdurerit. Propriissime vero differentia alterius ab altero dicitur: cum alterum ab altero specifica differentia determinetur, atq; differat: ut homo ab equo, rationali differentia distat: quae differentia est specifica. ¶ Communitas. Consentunt igitur differentia communiter, proprie & propriissime hoc ipso quod vniuersaliter & summum omnis differentia alicui adueniens alteratum reddit, ab alteroq; discrimen, & distatiam. Verum id refert, nam differentia communiter & differentia, proprie pariunt alteratum solum: differentia autem propriissime etiam aliud facit. ¶ Secunda diuisio. Differentiarum igitur haec alteratum faciunt: tunc vero aliud, & eae quidem quae aliud faciunt differentiae specificae vocentur: quae vero solum, alteratum, simpliciter ac sine adiuncto vocent differentiae animales adiuncta rationalis differentia aliud facit: & specie animalis facit, ut moueri differentia, animalis adiuncta, alteratum solum quiescere facit, quare illa quidem aliud: haec autem alteratum solum facit. ¶ Correlarium. Secundum igitur differentias aliud facientes, diuisiones generum in species fiunt, & diffinitionum assignationes quae ex genere & huiusmodi differentiae collantur secundum autem eas quae alteratum faciunt, alterationes solum constituunt, & aliquo pacto sese habent mutationes, euariationesq;. ¶ Tertia diuisio. Rursus igitur a principio & ipsae quae supra adductae sunt resumentes dicendum differentiarum has separabiles esse, illas vero inseparabiles. Nam moueri & quiescere & egrotare & sanum esse & quiescere his sunt affinitates separabiles differentiae sunt, ut vero aquilinum esse, aut simum, aut rationale, aut irrationale inseparabiles. ¶ Quarta diuisio. Differentiarum inseparabilium haec quidem sunt per se illae vero sunt per accidens. Nam rationale per se homini inest, idem de & mortale, & susceptiuum disciplinae;

aquilinum autem & simum esse secundum accidens, & non per se illi insunt. Et haec igitur inter se discrimen fortitur. Primo quod differentiae inseparabiles quae per se insunt in substantiali ratione desumuntur, & aliud faciunt, inseparabiles autem quae per accidens insunt, neq; in substantiali ratione sumuntur, neq; faciunt aliud, sed alteratum solum. Secundo quod differentiae quae per se sunt non admittunt magis & minus, quae autem secundum accidens etiam inseparabiles sunt, intentionem, & remissionem, magisq; & minus suscipiunt. nam neq; genus magis & minus praedicatur de eo cuius fuerit genus, neq; generis differentiae secundum quas dissipatur, dirimiturq;. Nam ipsae sunt differentiae per se, quae cuiusq; substantialis rationem complent, esse autem & ratio cuiq; vna & eadem est, neq; intentionem, neq; remissionem admittens. at aquilinum esse vel simum, vel coloratum esse, aliquo pacto & intenditur atq; remittitur. ¶ Quinta diuisio. Cum tres igitur differentiae species, modice sint communiter, proprie & propriissime, insuper separabiles, & inseparabiles, & rursus inseparabilium quaedam per se & quaedam per accidens, earum sane differentiarum quae per se sunt rursus haec sunt secundum quas genera dirimimus in species, ille vero secundum quas quae dirempta sunt informant, constituunturq;, ut cum per se sunt animalis differentiae, omnes huiusmodi animatum, sensitiuum, rationale, irrationale, mortale & immortale, differentia animatum, pariter & sensitiuum substantialis animalis rationem constituit (nam animal substantia animata sensitiua est) & differentiae mortale & immortale, & etiam rationale & irrationale dirimunt animal per huiusmodi enim genera in species diducimus, verum & haec quae diuisione generum differentiae sunt, copletius fiunt, ac constitutius specierum, nam diducitur animal rationale & irrationale differentia, & rursus mortale & immortale, sed differentiae rationale & mortale constitutius sunt hominis, rationale vero & immortale dei, irrationale autem & mortale rationis expertum animalium. eodem quoque modo cum differentiae animatum, inanimatum, sensitiuum, & insensitiuum supremae substantiae diuisus sint, animatum & sensitiuum differentia ad substantiam adiectae animal perfectiorum, constitutiusq; animatum autem & insensitiuum perfectiorum plantarum, quoniam igitur eadem differentiae aliquo modo sumptae diuisus sunt, & alio modo specierum constitutius, omnes specierum vocantur. Et hanc mixime visus, necessitasq; ad diuisiones generum & ad diffinitiones specierum, sed non inseparabilium quae secundum accidens sunt, & multo quoque minus separabilium.

GG. Substantia.

D. Corporeū		Incorporeū	
D. Aeternū.	Con	GS. Corpus	Con
	in	GS. corp ^a ia	in
D. Sensibile.	Di	GS. Animal	Di
	tūc		tūc
D. Ratiōale.		SS. Homo.	

¶ Prima diffinitio. Has autem specificas differentias finientes dicunt. Differentia est quae species superat genus. Nam homo rationali & mortali, superat animal, siquidem animal nihil horum est. ¶ Dubium. Addubitet quispiam quo pacto species superat genus differentia, cum genus duas diuisivas habeat, species vero illarum, solum vnam: videtur igitur potius genus abundare differentia super specie, & differentia superare speciem quam contra. Et videntur species habere differentias, si non haberent a genere: non enim ex nihilo habebunt. ¶ Dilutio. Longe secus sentiendum est. Nam genus neq; omnes differentias diuisivas actu habet, cum oppositae sint. Nam si quis ipsum simul habebit oppositas formas, quod esse nequit, neq; vnam quidem actu, quo iure enim vnam, & reliquam quoque, sed quemadmodum existimant potestate quidem omnes eas habere differentias quae sub ipso sunt, actu vero ne vnam quidem, at species earum vnam actu habet. Et sic neq; ex non entibus fit quicq;, neq; oppositae formae in eodem erunt.

Secunda diffinitio. Diffiniunt autem & eam hoc pacto. Differentia est quæ de pluribus & differentibus specie in eo quod quale quid est prædicatur. Nam rationale pariter & mortale de homine in eo quod homo quale quid est dicitur, sed non in eo quod quid est. Nam nobis interrogatis quid homo est, consentaneum est respondere animal, interrogatis autem quale animal, quod rationale & mortale, consentaneum respondemus, nec ab re quidem, nam quæadmodum in rebus quæ ex materia & forma constant, aut quæ ad illorum rationem, similitudinemque proportionem constituuntur (ut quæ statua ex grece ut ex materia, & ex figura ut ex forma) hic in modum homo communis & quæ species est, ex genere constituitur ut ex proportionali materie, & ex differentia ut ex forma. Et quod est in constitutione statue, id in hominis constitutione rationeque animal genus est, & quod in constitutione statue, figura est, id in hominis constitutione est rationale & differentia, at quidnam aliud est quæ statua quæ est & statue figura, eius qualitas est, merito igitur genus in quod & differentia in quale prædicatur, quod enim hic animal rationale, illic est & figura, & quod hic homo, illic tota statua est. Tertia diffinitio. Describunt autem & hoc pacto, differentia est quod ea quæ sub eodem genere sunt, dirimere natum est. Nam rationale & irrationale hominem & equum quæ sub animali eodem quidem genere sunt, dirimunt ac separant. Quarta diffinitio. Assignant autem & sic. Differentia est id quo differt unum quodque. Nam homo & equus secundum genus non differunt. Nam animalia & nos & equi, sumus, sed rationale nobis adiectum, discruit nos ab illis & rationales sumus & nos & angeli, sed mortale nobis adiectum nos ab illis seigauit. Quinta diffinitio. Diligentius ea quæ ad differentiam attinent perscrutantes, non quiduis dirimendum ea quæ sub eodem genere collocata sunt, dixerunt specificam esse differentiam, sed quod cum ea quæ sub eodem genere sunt dirimit, adesse, substantialemque rationem conducit et ad quod quid erat esse, et eius rei pars est. Nam natum nauigare minime hominis differentia est, etsi proprium sit hominis, nihilominus tamen dirimit ea quæ sub eodem genere sunt. Nam dicere possumus animalium hæc nata ad nauigandum, illa vero minime, hominem ab alijs fecerunt, verum aptum esse ad nauigandum nequaquam substantialis rationis est completium, neque eius ipsius pars fed aptitudo solum ob id ipsum, quia non est talis differentia quales eæ sunt quæ specificè nuncupant. Correlarium. Tunc igitur specificè differentie quæcunque diuerfam ac differentem efficiunt speciem, et quæ in eo quod quid erat esse sumunt. Et de differentia quæ sufficiunt ista.

De proprio.

Cap. III.

Proprium vero quadrifariam diuiditur. Nā & id quod soli alicui speciei accidit & si non omni: proprium dicitur, ut huiusmodi, medicum esse, vel geometram. Et quod omni accidit, etsi non soli, quemadmodum homini, esse bipedem. Et quod soli & omni, & aliquando: ut omni homini, in senectute canescere. Et quod soli & omni, & semper, quemadmodum homini, esse risibile. Nam & si non semper rideat: tamen risibilis dicitur, non quod rideat semper: sed quod aptus natus sit ut rideat: hoc autem ei semper connaturale est, ut equo hinnibile. Hæc autem dicuntur proprie propria: quoniam etiam conuertuntur. Si quid enim equus: hinnibile est: & si quid hinnibile est: equus est.

Quarti cap. nota.

Accidit: quod accommodate, accidentario prædicatur. Quippiam soli speciei cognoscimus accidere, cum id de specie adiuncta soli particula, aut quæ rationem valeat, accidentarie verificatur. Et omni, cum particula omne. Nos enim cum dicimus soli homini accidere grammaticum esse, hoc pacto approbare solemus. Nam solus homo grammaticus est: & cum dicimus omni homini accidere, susceptium disciplinæ identidem approbamus. Nam omnis homo susceptiuus disciplinæ est. Bipes, suapte natura bipes. Proprium tertio, ex hypothesi & suppositione cognoscitur: itaque in senectute intelligatur particula hypotheseos, ut sit omnis homo senex, & canescat, & alia nulla canescant, tunc canescere proprium est tertio, homini. Nam ex suppositione soli homini accidit, & omni, sed solum aliquando, scilicet quando positi sunt omnes hoc pacto esse senes. Rursum nunc fedat omnis homo & nulla expertia rationis anima lia fedant, federe nunc est proprium tertio modo homini. Siquidem accidit & soli & omni, at non semper. In proprio quarto modo omnia propter quæ propria dicuntur, concurrunt, nam & soli conuenit ut proprium primo, & omni ut proprium secundo, & soli & omni ut proprium tertio: & vltra hæc semper conuenit, merito igitur fit ut proprie, præcipue & maxime proprium dicatur, censeturque. Fit conuersio aliquorum, conuersusque prædicatur quado sese mutuo consequuntur, ut si est homo, est risibile: & si est risibile, continuo sequitur ut sit homo. Itē & illa conuersum prædicari dici solita sunt, quæ de se mutuo vniuersaliter verificentur, ut homo & risibile. Nā & omnis homo risibilis, & pariter omne risibile, homo. Primus tamē conuertitur modus, hic accommodator esse videtur, quod non æque apte species quæ subiecta est de proprio, ut proprium de specie prædicatur, non enim hic de veritate, sed de prædicationis accommodatione agit.

Conuenientia
proprie
cum
alijs.

Primus modus, secundus, & quartus proprii locum habent in disciplinis: tertius autē nunquam semper accidens separabile est. Separabilia autē accidentaria disciplinis reiecta sunt. Per propria specterunt, quæ hic describuntur: intelliguntur propria suo modo & generum & transcendentium. Sunt enim propria & specierum & subalternorum & generalissimorum & eorum quæ transcendent. & amota particula speciei diffinitiones sunt communes, creberrima tamē, maximeque insignia, & quæ plurimo veniunt: sunt specierum specialissimarum. Nimis igitur si de illis solis littera intelligitur: nam quæ rara sunt quæ minus propria non ponuntur in arte, sed per ea quæ plurimo vbi veniunt intelliguntur: & per ea quæ maxime insigni appellatione veniunt.

PARAPHRASIS CAP. Q. V. ART. I.

Vartum cap. proprii modi quatuor. dubium vnum, & quod proprie, præcipueque proprium. Modi proprii. Proprium autem quadrifariam, quatuorque modis dirimunt. Nam primo id proprium est: quod alicui soli speciei accidit, etsi non omni, ut homini, medicinam geometriamque exercere. Secundo, quod omni accidit speciei, & si non soli, ut homini esse bipedem. Tertio, quod soli & omni sed aliquando, ut soli & omni homini canescere, aliquando, in senectute. Quarto autem in quo accidere & soli speciei & omni & semper concurrunt, ut homini risibile. Dubium. Quoniam modo risibile semper accidit homini: cum homo non semper rideat. Dilutio. Homo semper risibilis est, etsi non semper rideat. Nam risibile dicitur non quia semper rideat, risuque soluat, sed quia semper aptus est ad ridendum. Hæc autem aptitudo semper ei insita est: quemadmodum & equo hinnibile. Quod præcipue, & proprie, proprium. Hæc autem quarto modo proprie propria dicuntur quoniam & ipsa cum speciebus conuertuntur. Nam si quid equus est hinnibile est, & si quid hinnibile, equus est.

De accidente.

Cap. V.

Accidens est quod adesse & abesse præter subiecti corruptionem. Dicitur autem in duo: namque id eius separabile est & illud inseparabile, est enim dormire separabile accidens, nigrum vero inseparabiliter coruo & æthiopi accidit. Potest autem subintelligi & coruus albus, & æthiops nitens colore præter subiecti corruptionem. Diffinitur autem sic quoque. Accidens est quod contingit eidem inesse & non inesse. Et quod neque genus est, neque differentia, neque species, neque proprium. Semper autem est in subiecto subsistens. Omnibus igitur determinatis quæ propostita sunt (dico autem genere, specie, differentia, proprio, accidente) dicendum est quæ eis communia sunt, & propria.

Quinti cap. nota.

Adesse, subiecto inesse aut accidentario de subiecto prædicari. Abesse vero, subiecto non inesse aut de eo vere negari. Calor enim nunc homini inest nunc eidem non inest, & homo interdu calidus & interdum minime calidus est. Præter subiecti corruptionem, subiecto continuo eodem manente seu assit, sive absit accidens. Prima descriptio accidentis, pariter & secunda: proprie accidentis est separabilis. Tertia vero communis: tam accidenti separabili, quam inseparabili competens. Proinde dubij prompta dilutio est: illam diffinitionem nigro collarione ad coruum & æthiopen habitam non conuenire, neque id quidem oportere. Nam accidens separabile illa descriptum est: & de huiusmodi intelligi debet, & ad istiusmodi applicari: alioquin in falsæ descriptionis hallucinationem incidimus. Aliam tamen nonnullorum Peripateticorum innuit Porphyrius intelligentiam: qui hanc descriptionem ad accidens etiam inseparabile extendi voluerunt, quæquidem hæc esse potest. Accidens est quod subiecto adesse & abesse aut re ipsa, aut intelligentia cogitationeque præter subiecti corruptionem natum est. Prius diluendi modus sine cauillis est: secundus autem ob intelligendi importunitates, atque obliquitates, multis patet obnoxius calumnijs. Suscipiens colorem, suscipiens albedinem, albedo enim insignis color est: coloris nomen iccirco sibi peculiariter vendicās, nigredo vero ut quædam coloris priuatio est. Quod contingit eidem inesse & non inesse, inesse & non inesse, adesse & abesse, eidem, subiecto manente & præter subiecti corruptionem. Hinc prima descriptio secundam interpretari videtur, atque eadem prorsus esse: hoc solum distans quod prima apertior, enucleatiorque est, secunda vero succinctior atque sublatentior. Et his duabus descriptionibus accidens: quod proprie tale est describitur: & ad illa sola sunt accommodanda. Nam sunt quædam quæ improprie sunt accidentia, & potius annexa & reducibilia quædam, ut impropria ad id quod proprium est, quæ accidentia: qualia sunt viuere, mori, iugulari, vri, & id genus quæ tamen omnia tertia descriptione complectuntur. Quo fit ut tertia descriptio latior & ad plura se propagans ac extendens intelligenda sit. In tertia diffinitione cum dicitur accidens non esse genus, neque species, neque differentia, neque proprium: ubique intelligitur sui subiecti. Est enim accidens, subiecti accidens. Semper est in subiecto subsistens, semper nam est subiecto inesse, de subiecto vero accidentario verificari. Albedo enim quædiu est: semper subiecto (ut corpori) inesse: de subiecto vero (ut de corpore) prædicatur.

Descriptio.

Diuisio.

Descriptio.

Descriptio.

Descriptio.

Porphyrius.

Accidentia impropria reijci.

Quinti cap. accidentis descriptiones tres. diuisio vna. dubiū & dilutio. ¶ Prima descriptio. Accidens est qd̄ adest atq; abest, p̄ter subiecti corruptionem. ¶ Diuisio. Diuidit autem accidens in duo. nā hoc separabile est illud vero inseparabile. Sedere siquidem accidens separabile est. nigrū autem coruo & æthiopi inseparabiliter accidit. ¶ Dubiū. Si nigrū, coruo & æthiopi inseparabiliter accidit: quonā pacto igit̄ corū accidens erit, cū abesse nō possit. Dilutio. Tamen si nigrū ab illis re ipsa abesse non possit: intelligentia tamen & cogitatio potest abesse. potest quidem & coruus albus & æthiops suscipiens colorem cōcipi, p̄ter subiecti corruptionem. Secūda descriptio. Diffiniunt autē ipsi & hoc pacto. Accidens: qd̄ contingit eidem inesse ac non inesse. ¶ Tertia diffinitio. Accidens est qd̄ neq; gen⁹ est, neque differentia, neque species, neque p̄prium: semper autem est in subiecto subsistens. Determinatis itaque omnibus, p̄positis genere inquam, specie, differentia, p̄prio, & accidente: differendum quā communia quēve illis peculiaris sint.

De communitatibus & differentiis quinq; vocum.

Cap. VI.

Comune quidem est omnibus de pluribus prædicari, quē admodum dictum est. Sed genus quidem: de omnib⁹ sub se speciebus & indiuiduis, & differentia similiter. species autem de ijs quæ sub ipsa sunt indiuiduis. at vero p̄prium & de specie cuius est, p̄prium: & de ijs quæ sub specie sunt indiuiduis. accidens autem & de speciebus & de indiuiduis. Nāq; animal de equo & boue prædicatur, quæ sunt species: & de hoc equo, & de hoc boue quæ sunt indiuidua. irrationale vero & de equo & boue, & de ijs quæ sunt particulares prædicat^r: species autē vt homo, solū de ijs qui sunt particulares hoīes, prædicat^r. p̄prium vero de specie cuius est, p̄prium: & de ijs quæ sub specie sunt indiuiduis. vt risibile de hoīe & de ijs qui sunt particulares. nigrū autē & de specie coruorū & de ijs quæ sunt particulares: qd̄ est accidens inseparabile. & moueri de homine, & de equo: qd̄ est accidens separabile. sed principaliter quidem de indiuiduis: secundo vero loco de ijs quæ continent indiuidua.

Commune autem est generi, & differentia continentia specierum. Continet enim & differentia species, & si non omnes quot genera. rationale enim (etsi non continet ea quæ sunt irrationalia vt genus, quemadmodum animal) tamen continet hominem & deum, quæ sunt species. ¶ Et quæcūq; prædicantur de genere vt genere: & de ijs quæ sub ipso sunt speciebus prædicantur. & quæcūq; prædicantur de differentia vt differentia: & de ea (quæ ex ipsa est) specie prædicabunt^r. Nam cum genus animal sit, non solum de eo prædicantur vt genere, substantia & animatum & sensibile: sed etiam de ijs quæ sunt sub animali speciebus omnibus prædicantur hæc, vsq; ad indiuidua. cūq; differentia sit rationale, prædicatur de ea vt differentia, id quod est ratione vti: & non solum de eo quod est rationale, sed etiam de ijs quæ sunt sub rationali speciebus, prædicabitur ratione vti. ¶ Commune autē est perempto genere, vel differentia: simul perimi quæ sub ipsis sunt. Quemadmodum enim si non sit animal, non est equus neq; homo: ita si non sit rationale, nullum erit animal quod vtatur ratione.

Proprium autem est generi de pluribus prædicari q̄ differentia, & species, & p̄prium, & accidens. Animal enī de homine & equo, & aue, & serpente prædicat^r. quadrupes vero de solis quatuor pedes habentib⁹. homo vero de solis indiuiduis. & hinnibile, de equo solū, & de ijs qui sunt particulares. & accidens similiter de paucioribus. Oportet autem differentias accipere, quibus diuiditur genus: nō eas quæ complent substantiā generis, sed quæ sunt diuisiue. ¶ Amplius. Genus continet differentiā potestate (animalis enim hoc quidem rationale est: illud vero irrationale) differentiæ vero nō continet genera. ¶ Amplius. Genera quidem priora sunt ijs quæ sunt sub se posite differentiis, propter quod simul quidem eas auferunt: non autem simul auferuntur ab eis. Sublato enim animali, auferit^r rationale & irrationale: differentiæ vero non amplius simul auferunt genus, nā etsi omnes

interimant^r: tamen substantia aiata sensibilis subintelligi potest, quæ est animal.

¶ Amplius. Gen⁹ qd̄ in eo qd̄ quid est: differentia vero in eo qd̄ quale quiddā est (quæ admodū dictū est) prædicat^r. ¶ Amplius. Gen⁹ quidē vnū est secundum vnāquāq; speciē, vt hominis id qd̄ est animal: differentia vero plurimæ sunt, vt rationale, mortale, mentis & disciplinæ perceptibile, quibus ab alijs animalib⁹ differt. ¶ Et genus quidem cōsimile est materiæ: formæ vero differentia. Cū autē sint & alia communia, & propria generis & differentia: nunc ista sufficiant.

Genus autem & species cōmune quidem habent de pluribus (quemadmodum dictum est) prædicari. Sumat autem species vt species solum, non etiam vt genus: si fuerit idem species & genus. ¶ Commune autem his est: & priora esse ijs de quibus prædicantur. ¶ Et totum quoddam esse vtrunque.

Differunt autem eo quod genus quidem continet species sub se, species vero continetur, & non continet genera. de pluribus enim genus q̄ species prædicatur.

¶ Amplius. Genera præiacere oportet, & informata specificis differentiis perficere species. vnde & priora sunt naturaliter genera, & simul interimant^r: sed quæ non simul interimantur. & species quidem cum sit: est & genus omnino. genus vero cum sit: non omnino erit species. ¶ Et genera quidem vniuoce de speciebus prædicant^r: species vero de generibus minime. ¶ Amplius. Genera quidem abundant earum quæ sub ipsis sunt specierum continentia: species vero a generibus abundant proprijs differentiis. ¶ Amplius. Neq; species fiet vnquā generalissimum, neq; genus fiet vnquā specialissimum.

Generis autē & p̄prij cōmune quidem est: sequi species. Nā si homo est: animal est, & si homo est, risibile est. ¶ Et æqualiter prædicari genus de speciebus: & p̄prium de ijs quæ illo participant indiuiduis. æqualiter enī & homo, & bos animal est, & Cato, & Cicero risibile est. ¶ Cōmune autē est etiam vniuoce prædicari genus de proprijs speciebus: & p̄prium de ijs quorum est proprium.

Differunt autem, quoniam genus quidem prius est: posterius vero proprium. Oportet enim esse animal: dehinc diuidi differentiis & p̄prij. ¶ Et genus quidem de pluribus speciebus prædicatur: p̄prium vero de vna sola specie cuius est p̄prium.

¶ Amplius. Proprium quidem cōuersim prædicatur de eo cuius est p̄prium: genus vero de nullo cōuersim prædicat^r. Nā neq; si animal est: homo est, neq; si animal est: risibile est, sin vero homo est: risibile est & cōuerso. ¶ Amplius. Propriū omni speciei inest cuius est, p̄prium & soli, & semper: genus vero omni quidem speciei inest cuius fuerit genus, & semper, non autem soli.

¶ Amplius. Species quidem interemptæ, non simul interimunt genera quorum sunt species: propria vero interempta, simul interimunt ea quorum sunt propria, & ijs quorum sunt propria interemptis: & ipsa simul interimuntur.

Generis vero & accidentis commune est, de pluribus (quæ admodum dictum est) prædicari, siue separabilium illud accidens sit, siue inseparabilium. Etenim moueri de pluribus: & nigrum de coruis, & de omnibus æthiopibus, & aliquibus inanimatis prædicatur.

Differunt autem genus ab accidente, quoniam genus ante speciem est: accidentia vero speciebus posteriora sunt. Nā etsi inseparabile sumatur accidens: tamē prius est illud cui accidit, quā accidens.

¶ Et genere quidem quæ participant, æqualiter participant: accidente vero non æqualiter. Intensionem enim & remissionem suscipit accidentium participatio: generum vero minime.

¶ Et accidentia quidē in indiuiduis principaliter subsistūt: genera vero & species naturaliter priora sunt indiuiduis substantijs.

¶ Et genera quidē in eo qd̄ quid est prædicant^r de ijs quæ sub ipsis sunt: accidentia vero in eo quod quale aliquid est, vel quomodo se habeat vnumquodq;. Qualis enim est æthiops interrogatus: dicis, niger, & quemadmodum se Socrates habeat: dicis, quoniam sedet vel ambulat.

Platonicum.

3
Cōmu.
G
S
Diff.
G
S

3
Cōmu.
G
P

3
Diff.
G
P

Ida gr̄
cōnunc
euariat.

1
Cōmu.
G
A
4
Diff.
G
A

Genus igitur quo ab alijs quatuor differat dictum est. contingit autem etiam unum quodque aliorum differre ab alijs quatuor: quare cum quinque quidem sint, unumquodque autem ab alijs quatuor differat: quater quinque, viginti fiunt omnes differentiae.

Secundis, tertijs, quartis, quintis, quibus secundum locum, tertio, quarto, quinto, ita Hermolaus exponit.

Sed semper deinceps enumeratis, & secundis quidem una differentia deficientibus (propterea quoniam iam sumpta est) tertijs vero duabus, quartis vero tribus, quintis vero quatuor: decem omnes fiunt. quatuor, tres, duae una. genus enim quo differt a differentia, & specie, & proprio, & accidente: dictum est. quatuor igitur differentiae. Differentia vero quo differat a genere dictum est, quando quo differt genus ab ea dicebatur: reliquum est igitur quo differat differentia, a specie proprio, & accidente dicatur. & fiunt tres. rursus species quo quidem differat a differentia dictum est, quando quo differt a specie differentia dicebatur. quo etiam differat species a genere dictum est: quando quo differt genus a specie dicebatur. reliquum est igitur ut quo differat species a proprio, & accidente dicatur. duae igitur sunt hae differentiae. Proprium autem quo differat ab accidente relinquatur. nam quo a specie, & differentia, & genere differat praedictum est, in illorum ad ipsum differentijs. Quatuor igitur sumptis generis ad alia differentijs: tribus vero differentiae, duabus autem speciei, una vero propria ad accedens: decem erunt omnes: quarum quatuor quae sunt generis ad reliqua, superius demonstraui.

Commune ergo differentiae & speciei est: aequaliter participari. hominem enim aequaliter participat particulares homines, & rationali differentia. Commune vero est & semper adesse ijs quae illis participant. Semper enim Socrates rationalis est, & semper Socrates homo.

Proprium autem differentiae quidem est in eo quod quale est praedicari: speciei vero in eo quod quid est. Nam etsi homo velut quale quid accipiat: non tamen simpliciter erit quale, sed secundum id quod generi aduenientes differentie eum constituerunt. Amplius. Differentia quidem in pluribus saepe speciebus consideratur: quemadmodum quadrupes in pluribus animalibus specie differentibus: species vero in solis ijs quae sub specie sunt: individuus est. Amplius. Differentia prior est a specie quae est secundum ipsam. Simul enim ablatum rationale interimit hominem: homo vero interemptus non aufert rationale cum sit deus. Amplius. Differentia quidem componitur cum alia differentia (rationale enim & mortale compositum est in substantia hominis) species vero speciei non componitur, ut gignat aliam aliquam speciem. Quaedam enim equa cuidam asino permiscetur ad multi generationem, equa autem simpliciter, asino composita, nunquam perficeret mulum.

Differentia vero & proprium commune quidem habet: aequaliter participari ab ijs quae illis participant. Aequaliter enim rationalia, rationalia sunt: & risibilia, risibilia sunt. Et semper & omni adesse commune utrisque est. Etsi enim curtetur qui bipes est: tamen ad id quod natum est semper, dicitur: quoniam & risibile in eo quod natum est semper, dicitur: sed non in eo quod semper ridet.

Proprium autem differentiae, est quoniam haec quidem de pluribus speciebus dicitur saepe, ut rationale de deo, & homine: proprium vero dicitur de una sola specie cuius est proprium. Et differentia quidem illis est consequens quorum est differentia, sed non conuertitur: propria vero conuersim praedicantur de ijs quorum sunt propria, propter id quod conuertuntur.

Differentia autem & accidenti commune quidem est: de pluribus dici. Commune vero est & ad ea quae sunt inseparabilia accidentia, semper, & omni adesse. Bipis enim semper adest omni homini: & omnibus coruis nigrum esse similiter.

Differentia autem, quoniam differentia quidem continet species & non continetur (continet enim rationale deum & hominem) accidentia vero aliquo quidem modo continent, eo quod in pluribus sint: aliquo vero modo continentur, eo quod non unius accidentis susceptibilia sint subiecta, sed plurimum. Et differentia quidem inintelligibilis

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

est, & irremissibilis: accidentia vero magis & minus suscipiunt. Et impermixte quidem sunt contrariae differentie: mixta vero nonnunquam sunt contraria accidentia. Huiusmodi quidem communiones & proprietates differentiae, & ceterorum sunt. Species vero quo quidem differt a genere, & differentia dictum est, in eo quod dicebamus quo genus differt a ceteris, & quo differentia differt a ceteris: reliquum est quo differt a proprio & accidente, ut dicatur.

Speciei autem & proprii commune quidem est: adinuicem conuersim praedicari. Nam si homo est: risibile est, & si risibile est: homo est. Risibile vero quoniam secundum id quod

natum est ridere sumendum. saepe iam dictum est. Commune autem est aequaliter esse. Aequaliter enim assunt species ijs quae illis participant: & propria ijs quorum sunt propria.

Differt autem species a proprio, quoniam species quidem potest & aliorum genus esse: proprium vero & aliarum specierum esse proprium impossibile est. Et species quidem ante subsistit quam proprium: proprium vero post fit in specie. Oportet enim hominem esse: ut sit risibile. Amplius. Species quidem semper actu

adest subiecto: proprium vero aliquando, & potestate. Homo enim semper actu est Socrates: non vero semper ridet, quauis natus sit semper ut sit risibilis. Amplius. Quorum termini sunt differentes: & ipsa sunt differentia. Est autem species quidem sub genere esse: & de pluribus & differentibus numero in eo quod quid

est praedicari. & cetera huiusmodi. proprii vero: & soli, & omni, & semper adesse. Species vero & accidentis commune quidem est de pluribus praedicari. Rara vero sunt aliae communitates: propterea quod quamplurimum distant abinuicem accedens: & id cui accidit.

Propria vero sunt utriusque, speciei quidem in eo quod quid est praedicari de ijs quorum est species: accidentis autem in eo quod quale quiddam est, vel quo modo se habens est. Et vnamquamque substantiam una quidem specie participare: pluribus autem accidentibus & separabilibus & inseparabilibus. Et species quidem praetelliguntur accidentibus, etsi etiam sint inseparabilia (oportet enim esse subiectum ut illi aliquid accidat) accidentia vero posterioris generis sunt. & aduentitiae naturae.

Et speciei quidem participatio aequaliter est: accidentis vero etsi inseparabile sit non aequaliter. Aethiops enim aethiops habet colorem vel intus amplius, vel remissum secundum nigredinem. Restat autem de proprio & accidente dicere. quo enim proprium a specie, & differentia, & genere differt: dictum est.

Commune autem proprio & inseparabili accidenti est: quod praeterea nunquam consistant illa in quibus considerantur. quemadmodum enim praeter risibile non

subsistit homo: ita nec praeter nigredinem subsistit aethiops. Et quemadmodum semper, & omni adest proprium: sic & inseparabile accedens.

Differunt autem: quoniam proprium uni soli speciei adest, quemadmodum risibile homini: inseparabile vero accedens ut nigrum, non solum aethiops, sed etiam

coruo adest & carboni: & hebeno & quibusdam alijs. Amplius proprium conuersim praedicatur de eo cuius est proprium, & aequaliter inseparabile vero accedens conuersim non praedicatur.

Et proprii quidem aequalis est participatio, accidentium vero vel magis vel minus. Sunt quidem aliae communitates: vel proprietates eorum quae dicta sunt: sed sufficiunt etiam haec ad discretionem eorum, communitatisque traditionem.

Introductionis quinque vocum Porphyrii finis.

Sexti capitis nota.

Communitas, conuenientia. Commune esse: conuenire. Proprium, peculiare: quoque differt abinuicem. Quinque voces: genus, differentia, species, proprium, accedens, quinque praedicabilia. Differentia, differentia non vltima. Accedens, separabile primo & praecipue individuus conuenire: est ipsum antecedenter individuus conuenire. Quia enim hic homo albus est, & hic equus albus est: necesse est concludimus hominem album esse, & equum album esse. Antecedens enim primum est, primum praecipuumque locum obtinens, consequens vero secunda.

Communitas, conuenientia. Commune esse: conuenire. Proprium, peculiare: quoque differt abinuicem. Quinque voces: genus, differentia, species, proprium, accedens, quinque praedicabilia. Differentia, differentia non vltima. Accedens, separabile primo & praecipue individuus conuenire: est ipsum antecedenter individuus conuenire. Quia enim hic homo albus est, & hic equus albus est: necesse est concludimus hominem album esse, & equum album esse. Antecedens enim primum est, primum praecipuumque locum obtinens, consequens vero secunda.

Communitas, conuenientia. Commune esse: conuenire. Proprium, peculiare: quoque differt abinuicem. Quinque voces: genus, differentia, species, proprium, accedens, quinque praedicabilia. Differentia, differentia non vltima. Accedens, separabile primo & praecipue individuus conuenire: est ipsum antecedenter individuus conuenire. Quia enim hic homo albus est, & hic equus albus est: necesse est concludimus hominem album esse, & equum album esse. Antecedens enim primum est, primum praecipuumque locum obtinens, consequens vero secunda.

2

Communitas

S

P

4

Differe

S

P

1

Communitas

S

A

4

Differe

S

A

2

Communitas

P

A

3

Differe

P

A

rium. ¶ Continet aliquid alterius: et de eo & de alijs etiam prædicatur: latiusque se fundit. ¶ Plura multa & interdicti comparationis excessum designat. quod facile intelligitur cum ei particula adiungitur: aut quippiam quod æquiualeat. ¶ De genere aliquid prædicatur ut genus est cum superius aut genus aut differentia de inferiori genere prædicatur. Et de differentia aliquid prædicatur ut differentia: cum omnino & vniuersim de differentia dicitur: ut omnino ratione id est quod suapte natura utitur ratione. ¶ Prius, prius secundo: quo nequaquam conuertitur subsistendi consequentia. ¶ Auferri, perimidestrui, tolli, negari. Si materia physica omnes formas auferas: mente & cogitatione materia manet quæ & illis cogitatione prior est, re ipsa tamen ne forte quid sit otiosum, non manet. ita par esse velle videtur Porphyrius, sublatiis cum ceteris superioribus differentiis, genus adhuc mente, cogitationeque manere, est si forte re ipsa non maneret. Nam genus intelligentia prius: differentia vero intelligentia & cogitatione posterior. Est enim genus ut materia: & differentia ut forma. Et qui norit analogiam materię, formę, & compositi sequi: poterit quæ plurima ad Porphyrii mentem intelligere: quæ alioquin intellectus videbuntur vel difficillima. ¶ Differentiæ quæ sub generibus existunt, eæ sunt quibus genera dirimuntur. ¶ Totum vniuersale, maius: quodque antecedit. Pars, pars subiectiua, minus atque quod subijciuntur. ¶ Prædicantur, accommodata prædicatione dicuntur. Est enim accommodata prædicatione quæ recta & non obliqua, verbaque prædicatione est. ut cum æqualia de æqualibus & maiora de minoribus prædicantur. De qua sola (cui sentit Boetius) intendit Porphyrius suscipienda est. Inquit enim. Alia quidem recto ordine prædicantur, alia vero obliquo. ut homo mouetur rectum est. quod autem mouetur hominem esse, conuersum. Quod si quis vim prædicationis attenderit in singulis comparans prædicationibus eas quidem prædicationes quæ rectæ sunt, inueniet a Porphyrio esse numeratas, eas vero quæ conuerso ordine prædicantur fuisse sepositas. ¶ Aequaliter: æque, neque magis, minusve suscipiens. ¶ Vniuersum, vno modo, vna eademque significatio. Proprium, proprium speciei specialissimę. ¶ Anytus & Melitus propria nomina a Porphyrio posita, pro quibus Boetius alia propria. Cato & Cicero posuit. Argyropilus vero alia: Socrates & Plato. Aliqua mutuo, conuersimque prædicantur, cum inter illa subsistendi consequentia conuertitur. Quid alicui speciei omni conuenire: & quid soli, in notis Proprii adiectum est. ¶ Quintę differentię generis & proprii, ex lectione quæ nunc habetur græce: intelligentia hæc est. Præterea si auferuntur propria, non simul auferuntur genera. Sed si auferuntur genera, simul auferuntur species quarum ea sunt propria. quare & species sublatiis quarum sunt propria, simul quoque auferuntur & ipsa. Et ad hunc sensum vertit Argyropilus qui in promptu satis ad manum plurimum habetur. Ad hunc quoque & Hermolaus hoc pacto. Item proprium si tollatur: non tollitur genus. contra, euerfo generis species eueritur, cuius proprium illud est. Species autem sublatiis, propria earum stare qui possunt. Et dubium non est exemplarium diuersitate aliter vertisse Boetium. Antiqua tamen lectio, quæ & Boetii est: videtur accommodatior. ¶ Nonnullis inanimis: ut pici, marmori, attrameto: carboni & similibus. ¶ Prius natura, naturalique intelligentia. & ad prioris quintum modum quod & prius causa dicitur: reduci videtur. ¶ Præcipue, primo antecederet. ¶ Vel quomodo sese habet vnumquodque. Nam si quantitate affectum est secundum sciscitationem prædicatur quantitate, si actione, passione, quando, vbi, positione: aut habitu, secundum illorum sciscitationes & interrogatiua prædicabitur. ¶ Quartę generis & accidentis differentię, exempla nunc græce sunt posita: hoc est ægrotat aut sanus est. Verus lectio habet ambulat vel sedet. Idcirco in paraphrasi quatuor illa exempla coniuncti, & quæ nunc quæ antiqua habentur. ¶ Participare aliquo, communicare aliquo conuenire in aliquo ut pars subiectiua in toto aliquo: & aliquo communi. ¶ Constituit substantialem essentialiterque diffiniunt. Nam apte forte describitur quod videlicet mulus animal sit ex equa: alioque profeminatum. Et quamuis id intellectu facilius sit: nonnihil forte apud Porphyrium constituere & diffinire, constitutio & diffinitio differre videatur. Nam res naturalis ut homo: & ratio: diffinitioque naturalis hominis, scilicet compositum ex corpore & anima rationali sola ratione differre videntur. Nam ut mens huiusmodi compositum confuse concipit, nihil de constituentibus partibus cogitans, res naturalis & homo dicitur. ut autem constituentes ipsas distincte iam quasi res ipsa resoluta sit sola tamen mentis intelligentia, atque cogitatione in rerum autem natura constans atque dissipata diffinitio dicitur. Et tamen si in natura nemine cogitante corpus & rationalis anima, hominem perficiant: nondum tamen nulla mentis adueniente discretione cogitationeque neque huiusmodi constituere diffinire, neque huiusmodi constitutio diffinitio dicenda est. At vero distinguere & a confusione acervo eximente intelligentia, cogitationeque superueniente, qua mens hominem apprehendit nihil aliud esse quam compositum quiddam, totumque ex corpore & anima rationali subsistens: illud constituere diffinire, & illa constitutio diffinitio est. Constituere igitur & diffinire: constitutio & diffinitio ratione duo sunt. Sic species logica proportionem quadam: totum est & constituitur & diffinitur, dissoluiturque, atque dissipatur quodam modo in genus & differentiam: perinde ac homo in corpus & animam. Verum hic cum dissolutionem dissolutionemque nominamus: non nudam mentis notionem sed rem ipsam conceptas velim. Vox enim specialis, homo: ex animali & rationali, generis scilicet & differentię vocibus composita non est: sed simpla est: neque quoque specialis notio ex generis: differentięque notionibus coalescit, euaditque composita: sed simpla mentis apprehensio est in alijs minime resolvable, dissolubileque. Cetera vero facile intelligit, analogicus.

Boetius.

Porphyrius.
Boetius.
Argyropilus.Argyropilus.
Boetius.
Hermolaus.Constitutionem a
diffinitione differre.Diffinitionem non
solum vocis esse.

- 87 ¶ Differentiæ ad ea quæ inseparabilia sunt commune est. id est differentiæ & inseparabilibus commune est. ac conueniunt. ¶ Cōtinet, quod cum alicui prædicatio conueniat, insuper & alijs plerisque conuenit. Cōtinetur, cum prædicatio suscipitur & insuper plerisque alia, quæ inter se & cum primo prædicato proprie prædicationis munus, legemque non seruat. ¶ Illa misceri posse intelligitur: quæ tales formas insinuat quæ parti se pro eodem tempore eodem subiecto admittit: ut calidum & frigidum. Caliditas enim & frigiditas parti se in tepido commiscet, temperatque ac copatiuntur. Estque tepiditas, calidi frigidique mixtura quædā & reperies. & tepidum, mixtum prælaguideque & remissum calidum & frigidum. sed vltimus de cōtrariis mixtura, promixtioque, & cōtemperatura pariter & remissio ad solos philosophos discutere dinoscatur pertinere. ¶ In prima speciei & proprii differentia sumit species per speciem subalternam: & in secunda speciei & accidentis differentia, pro vltima specie ac specie specialissima. ¶ Potestatem cum actus non conuenit, ac conuenire potest: ut potestatem ridens cum actus, risusque non dedit: sed adesse potest. ¶ Hebenus arbor quæ in India nascitur cuius lignum nimio nigrore sui resplendens oculis pergratum esse perhibetur. suisque regibus huius ligni tributum Persæ pedere solent. Et Ioannes locutus superiore anno cum recitaret Vitruuium huius arboris ad lineas chartas vnius lignei canonis, nobis pergratum fecit aspectum. Et hæc annotatiuncula pro mediocri intelligentia introductionis Porphyrianæ satis esse videtur. Hoc insuper adiecto quod ex vna aqua que ferme cōmunitate ac differentia summi potest vna maxima, vnaque regula dialectica aut etiam plures ad copiose differendū, argumentandūque dialectice. Neque id quidem mirum, cum hæc cōmunitates & differentię ex Aristotelicis Topicorum libris desumptæ sunt. Et numerus cōmunitatum & differentiarum quinque prædicabilium adinuiet, ex subiecta formula facile deprehendi potest.

Ioannes Io
cundus.
Vitruuius.

Prædicabilia	Communitates	Differentiæ
Genus differentię	3	6
Genus speciei	3	5
Genus proprium	3	5
Genus accidens	3	4
Differentia speciei	2	4
Differentia proprium	2	2
Differentia accidens	2	3
Species proprium	2	4
Species accidens	1	4
Proprium accidens	2	3
Summæ	22	40

¶ PARAPHRAS ISCAP. SEXTI.

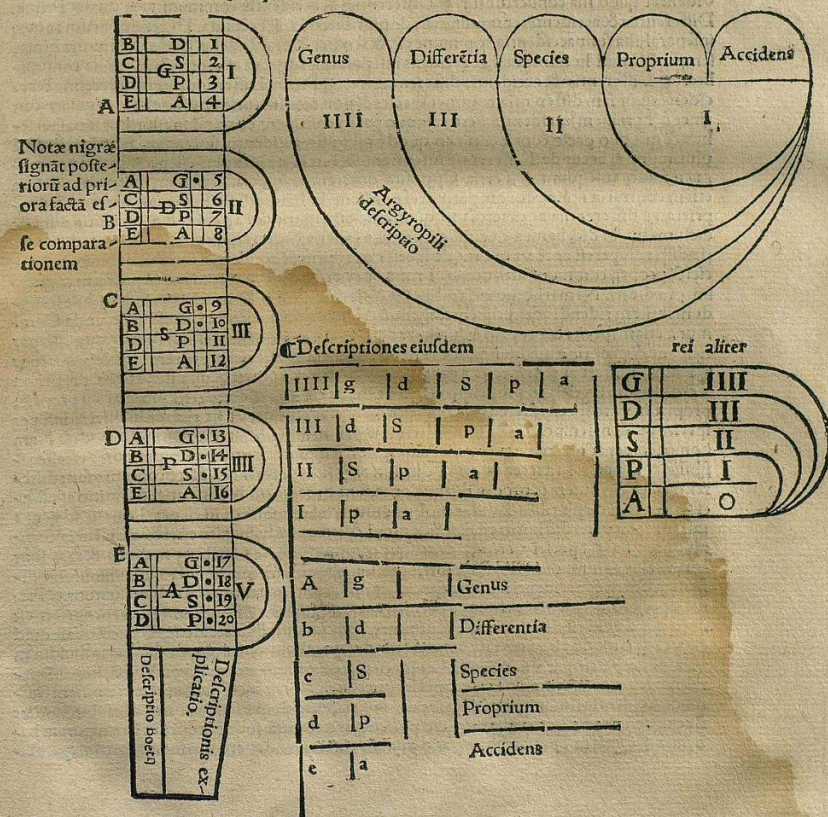
- 44 Extum Cap. de cōmunitatibus & differentijs quique vocum omnium summam cōmunitas vna speciatim cōmunitates duæ & viginti differentię quadraginta. dubium vni ad generis differentias. ¶ Omnium quique vocum summam cōmunitas. Cōueniunt hoc ipso cūta inter se prædicabilia, quod est de pluribus prædicari, ut in quoque dictum est, sed genus quidē de oibus quæ sub ipso collocantur speciebus & indiuiduis prædicatur. Inde & differentia. species autē de indiuiduis quæ sub ipsa continentur. proprium vero, & de specie cuius proprium est, & de indiuiduis quæ illi subsunt speciei. at vero accidens, & de speciebus & indiuiduis prædicatur. Næque genus animal de equo & boue (quæ species sunt) prædicatur: & de hoc equo & hoc boue quæ sunt indiuidua. Differentia vero irrationalis: de equo & boue prædicatur: & de singulis equis atque bobus. Et species ut homo de particularibus solum indiuiduis quæ hominibus prædicatur. Et proprium de specie cuius est proprium: & de indiuiduis quæ speciei subsunt, ut risibile de homine & de particularibus indiuiduis quæ hominibus. Nigrit autē quod est inseparabile accidens, de specie coruorum, singulisque coruis & moueri separabile quidē accidens: de homine atque equo: verū præcipue de indiuiduis: secūda vero ratione de speciebus, generibusque quæ continent indiuidua. ¶ Generis & differentię cōmunitates tres. Prima. Generi & differentię cōuenit: cōtinere species. cōtinet enim differentia species, tamen si non omnes eas quasqueque genera continent. Nam differentia rationalis (est si non continet rationis expertia: quemadmodum & animal) continet tamen angelum & hominem quæ species existunt. ¶ Secunda. Quæcunque prædicantur de genere ut genus est: & de speciebus quæ illi subsunt prædicantur. Et quæcunque de differentia ut differentia est, & de specie quæ per eam cōstat prædicabitur. Nam cum animal genus sit, de eo ut genus est, prædicantur substantia & animatum & sensitiuum, & ne id modo sed & hæc de speciebus quæ sub animalibus sunt ad indiuidua usque prædicantur. Et cum rationale differentia sit: de ea ut differentia est prædicatur uti ratione & non solum de rationali: sed de specie.

bus quæ sub rationali existunt prædicabitur uti ratione. ¶ Tertia Commune & hoc quoque
illis est: destructio genere aut differentia, simul & ea destrui quæ sub ipsis sunt, nam quemad-
modum si non est animal non est equus: hinc in modum si non est rationale, neque vllum erit a-
nimal quod vitatur ratio. ¶ Generis & differentie differentie sex. ¶ Prima. Generi peculiare
est de pluribus prædicari quam differentia & quam species: & proprium, & accidens. Nam
genus animal de homine & equo & volucre & serpente prædicatur: quadrupes autem differē-
tia: solum de his quæ quatuor pedum funguntur officio. & species homo: solum de individuis.
hinnibile quod proprium est, de solo equo, & particularibus equis: & accidens simili modo de
paucioribus. Oportet tamen hoc in loco differentias sumere quibus dirimitur genus, non autē
eas quæ substantialis ipsius generis rationis sunt: cōpletivæ, sed quæ divisiuæ sunt. ¶ Secūda. In-
super genus, differentia potestate cōtinet, differentie autē non continent genera, nam anima-
lis hoc rationale, illud vero irrationale est. ¶ Tertia. Præterea genera quidem priora sunt his
differentiis: quæ sub ipsis existunt, quapropter sublata quidē genera illas simul auferunt: nō ta-
mē ob ipsas simul auferuntur. Na animali genere sublato: auferitur rationale & irrationale. diffe-
rentie vero: non etiā coaferuntur genus. Nam tæcti oēs animalis differentie auferantur: substan-
tia animata sensitiua mente, cogitationeque capi potest, quæ quidem est animal. ¶ Quarta.
Item genus in eo quod quid est prædicatur: differentia vero in eo quod quale quid est, ut &
iam quoque dictum est. ¶ Quinta. Genus etiam secundum vnamquamque speciem vnum est:
differentie vero plures ut hominis genus vnum est, animal, differentie vero plures ut ratio-
nale, mortale, arque mentis & disciplinæ susceptivum: quibus ab alijs animantibus feceruntur
arque differunt. ¶ Sexta. Denique, genus simile est materie, differentia vero formæ. Ceterū cum
alia sint & generi, & differentie tum communia tum peculiaria: quæ tamen adducta sunt suffi-
cere videntur. ¶ Generis & speciei communitates tres. ¶ Prima. Genus & species hoc ipso con-
ueniunt quod est de pluribus prædicari: quemadmodum & dictum est. Et si idem fuerit speci-
es & genus, sumatur ea species quæ solum species est non etiam genus & illis commune etiam
erit de pluribus prædicari. ¶ Secūda. Commune etiam est generi & speciei: priora his esse de
quibus prædicantur. ¶ Tertia. Insuper commune illis est: vtrumque quiddam totum esse. ¶ Ge-
neris & speciei differentia quinque. ¶ Prima. Differunt genus & species quoniam species genus
continet: species vero continetur, non autem continent genera, nec ab re, nā de pluribus ge-
nus quam species prædicatur. ¶ Secūda. Genera prædicere præsupponitque speciebus oportet,
quæ specificis informatæ differentis perficiunt species. vnde sit ut supæ natura priora sint ge-
nera, & simul species auferantur, sed non quæ simul a speciebus auferuntur. & si species sit, etiā
& genus omnino, si vero sit genus, non omnino speciem esse oportet. ¶ Tertia. Genera vni-
uocæ prædicantur de speciebus quæ sub ipsis sunt, species autē de generibus minime. ¶ Quar-
ta. Insuper, genera superant species quæ illis sub sunt: ambitu continentiaque, ac species suisque
ac peculiaribus differentiis superant genera. ¶ Quinta neque species generalissimum vnum
fieri potest: quod nihilominus potest esse genus, neque genus vnum specialissimum, quod
& potest esse species. ¶ Generis & proprii communitates tres. ¶ Prima. Generi est proprio cō-
mune est species sequi. Nam si homo est, animal est, & si homo est, risibile est. ¶ Secūda. Acqua-
liter prædicatur genus de speciebus, & proprium de individuis quæ illo partiicipant. Nam æ-
que & homo & bos animal est: & Anytus & Melitus æque risibile. ¶ Tertia. Commune etiam
generi & proprio vniuocæ ipsa prædicari, genus quidem de suis speciebus: & proprium de his
quorum est proprium. ¶ Generis & proprii differentie quinque. ¶ Prima. Differunt genus & pro-
prium, quoniam genus prius est, proprium autem est posterius. Nam oportet præesse animal,
deinde differentiis ac proprijs dirimi. ¶ Secūda. Genus de pluribus speciebus prædicatur: pro-
prium autem de vna quadam specie cuius est proprium. ¶ Tertia. Præterea proprium con-
uersim prædicatur de specie cuius est proprium, ac genus cum nullo neque specie neque pro-
prio conuersa, mutuaque prædicatione reuertitur. Nam non si animal est: homo est, neque si
animal est, risibile est: at vero si homo est, risibile est, atque conuerso. ¶ Quarta. Insuper propriū
speciei cuius est proprium & omni & soli & semper inest: genus autem speciei cuius est genus
& omni quidem & semper inest, non tamen & soli. ¶ Quinta. Præterea cum species auferun-
tur non simul auferuntur genera quorum illa sunt species: sed si auferuntur propria: simul quo-
que auferuntur species quorum sunt propria. & his etiam speciebus quarum sunt propria subla-
tis: simul auferuntur & ipsa. ¶ Generis & accidentis communitas vna. Generi autem & acci-
denti commune est de pluribus prædicari, quemadmodum dictū iam est, siue id accidens se-
parabile sit siue inseparabile. Nam & moueri accidens quidem separabile de pluribus prædi-
catur, & nigrum accidens inseparabile de coruis: æthiopibusque & nonnullis inanimis. ¶ Ge-
neris & accidentis differentie quatuor. ¶ Prima. Differunt genus ab accidente: quoniam ge-
nus antecedit species, accidentia vero sunt speciebus posteriora. Nam tamen si etiam insepara-
bile sumatur accidens, prius tamen est id cui accidit quam ipsum accidens. ¶ Secūda. Quæ
genere communicant, æqualiter communicant, quæ autem accidente, nō æqualiter. Nam in-
tensionē, remissionēque suscipit accidentiū participatio: generū vero minime. ¶ Tertia. Et acci-
dentiā in individuū quidē præcipue subsistit, genera autē & species, natura priora sunt iparti-
bilibus: in diuisiuisque substantijs. ¶ Quarta. Genera de his quæ illis sub sunt in eo quod quid est præ-
dicatur, accidentia vero in eo quod quale quid est vel quomodo sese habet vnumquodque. Nam
si qualis æthiops interrogatus fueris, accommode dixeris niger, & quonā pacto se habet, So-

crates dixeris ægrotat aut incolumis est, ambulat aut sedet. ¶ Dubium. Verum addubitate-
rit quispiam quod generatim hæc quinque adinuicem comparando colliguntur, sumunturque
differentiæ, & vixit esse videbuntur. Nam genus quoniam pacto ab alijs quatuor differat
monstratum est, & vnumquodque aliorum ab alijs quatuor similiter differre contingit, quæ-
re cum quinque sint, & vnumquodque ab alijs quatuor differat, & quater quinque viginti sunt:
viginti igitur omnes efficiuntur differentiæ. ¶ Diluctio. Verum non ita est, sed generatim,
summatimque decem duntaxat sumendæ erunt differentiæ. Nam semper deinceps enumeran-
tur, in primi quidem ad reliqua comparatione quatuor sumuntur: secundi autem compa-
ratio, vna differentia destituitur, deficiitque a prima ac minus habet, ob id ipsum quod ipsa iam
sumpta est, tertia vero comparatio, duabus deficit, & quarta tribus, & denique quinta quatuor,
at quatuor, tres, duæ, vna, decem reficiunt. Decem igitur, summatim omnes hæc differentiæ
sunt, nam cum quo pacto genus differt a differentia, specie, proprioque & accidente dictum est,
quatuor primi comparatione, generis scilicet ad alia sunt differentiæ, & quo pacto differentia
a genere differat dictum tunc est cum quo modo ab ea genus differt dicebatur, reliquum igitur
est in secundi comparatione ut quo pacto differentia a specie proprio & accidente diffe-
rat dicatur, et sunt tres differentiæ, rursus quoniam pacto species a differentia differt, dictum
tunc est cum quo pacto differentia a specie differt dicebatur, et etiam quomodo species a ge-
nere differat dictum est, cum quo pacto genus a specie differt dicebatur, reliquum est igitur ut
quomodo species a proprio et accidente differat, dicatur, duæ igitur in tertio comparationum
loco sumuntur differentiæ. Relinquetur autem solum quoniam modo proprium ab acciden-
te differat. Nam quomodo a specie, differentia, & genere differat predictum est, in illorum ad
ipsum differentiis, in quarto igitur loco comparandis vna sumitur differentia, quatuor igitur
generis ad alia sumptis differentiis, & differentiæ ad alia tribus, speciei autem duabus &
proprij ad accedens vna, decem erunt hæc omnes differentiæ: quarum quidem quatuor quæ ge-
neris ad reliqua sunt, anticipantes discutimus. Et hæc ex subiecta descriptione luculente di-
nosci videbunt.

Comparationes quinque,

¶ Differentiæ & speciei communiter duæ. ¶ Prima. Differentiæ & speciei commune est, æque participari. Nam singuli homines, æque homine & rationali differentiæ participat, suntque æque homines & rationales. ¶ Secunda. Commune item differentiæ & speciei est, semper ijs a quibus participantur adesse. Nam semper Socrates rationalis est, & semper Socrates homo. ¶ Differentiæ & speciei, differentiæ quatuor. ¶ Prima. Differentiæ proprii est in quale quid est prædicari, speciei vero in eo quod quid est. Nam tamen homo ut quale quippiam sumatur, tamen simpliciter quale est, in qualeve prædicatur, sed homo quippiam quale esse dicitur differentiæ ratione, quæ suo aduenientes generi ipsum conferunt. ¶ Secunda. Differentiæ per se in pluribus conspiciuntur speciebus (ut quadrupes in pluribus specie differentiibus animalibus) species vero in solis indiuiduis (quæ illi subsunt) existit. ¶ Tertia. Insuper Differentiæ prior est ea specie quam constituit. Nam sublata differentiæ, simul aufertur huiusmodi species, contra autem id non oportet. Nam si non sit rationale, neque quoque homo est, at vero si non sit homo, non continuo non esse rationale oportet, cum nihilominus sit angelus. ¶ Quarta. Differentiæ item cum altera ad speciei constitutionem coniungitur (nam rationale & mortale ad hominis substantialem coniunguntur rationem) sed species speciei non coniungitur ut alia constituitur species. Nam quamquam quædam equa cum quodam concurrat asino ad muli generationem, species tamen equa & asinus coniunctæ, minime perficerent mulum. ¶ Differentiæ & proprii communiter duæ. ¶ Prima. Differentiæ & proprium id commune sortita sunt, æque participari ab ijs quæ illis participant. Nam rationalia æque rationalia sunt, & risibilia æque risibilia. ¶ Secunda. Commune etiam utrisque est, & semper & omni adesse. nam quavis is qui bipes est mutilus fiat, pedibusque truncatus, nihilo secius tamen semper bipes dicitur, eo ipso quod semper ad id ipsum natus est quia etiam risibile non semper adesse dicitur quoniam semper rideat, sed eo ipso quod ad ridendum semper natus est. ¶ Differentiæ & proprii, differentiæ duæ. ¶ Prima. Differentiæ proprium est, per se de pluribus prædicari speciebus (ut rationale de angelo & homine prædicatur) proprium autem de vna sola specie cuius est proprium. ¶ Secunda. Differentiæ ea consequitur quorum est differentiæ, at non conuertitur. Propria autem conuersim, mutuoque prædicantur de ijs quorum sunt propria, ob id ipsum videlicet quod illa conuertuntur. ¶ Differentiæ & accidentis communiter duæ. ¶ Prima. Differentiæ & accidentis commune est, de pluribus dici. ¶ Secunda. Differentiæ cum ijs quæ inseparabilia sunt accidentia commune est, & semper & omni adesse. Nam differentiæ bipes, semper & omni homini adesse, & accedens inseparabile nigrum esse, omnibus coruis consimiliter. ¶ Differentiæ & accidentis differentiæ tres. ¶ Prima. Differunt autem differentiæ & accedens, quoniam differentiæ continet species & non continetur (nam rationale, angelum continet & hominem) accidentia vero quoquo pacto continent eo quod in pluribus sunt speciebus, & quoquo pacto continentur eo quod non vnius accidentis susceptivæ sunt species, sed plurimum. ¶ Secunda. Differentiæ intensiois & remissionis expertæ sunt, accidentia vero magis, minusque suscipiunt. ¶ Tertia. Oppositæ differentiæ impermixtæ sunt, at vero accidentia etiam contraria nonnunquam permisceri possunt. Et hæc quidem sunt communiter & proprietates differentiæ ac cæterorum, quomodo autem species a genere & differentiæ differat dictum est, ubi dicebamus quo modo genus a cæteris, & quo etiam modo a cæteris differentiæ differt superest autem ut quomodo species a proprio & accidente differat, differatur. ¶ Speciei & proprii communiter duæ. ¶ Prima. Speciei & proprio commune est, inuicem conuersim prædicari. Nam si homo est, risibile est, & si risibile est, & homo quoque est, & risibile secundum in sitam ridendi aptitudinem sumendum esse, sapiusculæ dictum iam est. ¶ Secunda. Commune etiam speciei & proprio æqualiter adesse. Nam ijs æqualiter assunt species, quæ illis participant, & propria æqualiter ijs, quorum sunt propria. ¶ Speciei & proprii differentiæ quatuor. ¶ Prima. Differt autem species a proprio, quoniam species potest & alijs genus esse, proprium vero aliarum specierum proprium esse impossibile est. ¶ Secunda. Species præsubstitit proprio, proprium vero speciei succedit. Nam oportet hominem esse, ut sit risibile. ¶ Tertia. Insuper species quidem semper actu adesse subiecto, proprio autem aliquando, & potestate adesse. Nam homo semper actu, Socrates est, ridet autem non semper, quamquam semper natus est esse risibilis. ¶ Quarta. Præterea quorum diffinitiones sunt differentes, & ipsa quoque sunt differentiæ. Speciei autem & proprii diffinitiones, sunt differentes. Nam speciei diffinitio est, subesse generi, & de pluribus & differentiibus numero in eo quod quid est prædicari, & id genus talia proprii vero diffinitio est, & soli & omni & semper adesse. ¶ Speciei & accidentis communiter vna. ¶ Speciei vero accidentisque commune est, de pluribus prædicari. & raræ sunt eorum alia communiter quod plurimum, longoque discriminis intervallo abinvicem distant accedens & accidentis subiecta species. ¶ Speciei & accidentis differentiæ quatuor. ¶ Prima. Speciei & accidentis utrisque peculiaritæ quædam sunt. ¶ Primum. Speciei proprium est in eo quod quid est de ijs prædicari quorum est species, accidentis vero in eo quod quale quid est, vel quo modo aliter res sese habet. ¶ Secunda. Singulum quoque substantiæ indiuiduum vna specie participat, vnamque habet speciem: complura vero tum separabilia, tum inseparabilia tenent accidentia. ¶ Tertia. Species præconciuntur accidentibus; tamen etiam eiusmodi accidentia sunt inseparabilia sunt, nec iniuria, quandoquidem oportet esse subiectum ut illi quicquam accidat: accidentia vero posterioris genitura sunt, & aduentitiam naturam habentia. ¶ Quarta. Speciei participatio æqualis est accidentis vero quamvis etiam inseparabi-

le sit, non æqualis. etenim æthiops æthiopo colorem negridine intensiorem, remissioremque habere queat. Relinquitur autem de proprio & accidente dicendum. nam quo pacto proprium a specie, differentiæ & genere differat: discrepetque: dictum est. ¶ Proprii & accidentis communiter duæ. ¶ Prima. Proprio & inseparabili accidenti commune est: nunquam sine ipsis ea in quibus esse considerantur subsistere. Nam ut sine risibili subsistere nequit homo, ita neque sine nigredine subsistere potest æthiops. ¶ Secunda. Quemadmodum proprium semper & omni adesse: simili quoque modo & inseparabile accedens. ¶ Proprii & accidentis differentiæ tres. ¶ Prima. Differunt autem proprium & inseparabile accedens, quod proprium vni soli adesse speciei, ut risibile homini: inseparabile autem accedens non vni soli, ut nigrum non solum æthiopi sed coruo, & carboni, & hebeno adesse & alijs nonnullis. ¶ Secunda. Insuper proprium conuersim prædicatur de eo cuius est proprium, & æquum: inseparabile vero accedens non conuersim prædicatur. ¶ Tertia. Propriorum participatio æqua est, accidentium vero magis, minusve, suscipiens. Sunt autem & alia prædictorum communiter & proprietates ad eorum distinctionem atque consortij, communiterque approbationem, sed quæ adducere sufficiant.

PARAPHRASIS.

quinque vocum Por-
phyrij Phœni-

cis &

Platonici & Peripatetici finis

Laus deo,

AMEN.